

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Skellefteå 19 februari 2021
Dnr AD2020-1358

Årsredovisning 2020

Myndigheten för familjerätt
och föräldraskapsstöd

Innehåll

Förord	5	Föreskrifter och allmänna råd	25
Myndighetens årsredovisning 2020	6	Handböcker till stöd för regeltillämpare.....	25
Myndighetens uppdrag	6	Svar på familjerättsliga frågor	25
Myndighetens instruktion	6	Vårdnad, boende och umgänge	26
Organisation	7	Barnkonventionen blir svensk lag	26
Kompetensförsörjning	8	Utbildningsmaterial för samarbetsamtal	26
Sjukfrånvaro	8	Surrogatarrangemang i utlandet	26
Kommunikation	9	Utbildningar och föreläsningar	27
Sammanfattning av kommunikationsåret 2020	9	Samråd, samverkan och nätverk	27
Utvecklingsarbete.....	9	Statistik	28
Publicerat	10	Regeringsuppdrag.....	28
Digitalisering	11	Internationella adoptioner	30
Nya lokaler	11	MFoF prövar auktorisation	30
Pandemiåret 2020	12	MFoF utövar tillsyn.....	31
Regeringsuppdrag	13	Uppgifter om oegentligheter	32
Uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.	13	Kunskapsförmedling och tillämpningsstöd	32
Uppdrag att ta fram och utveckla indikatorer på myndighetens områden.....	13	Stöd före, under och efter adoption.....	32
Remisser	14	Arbete för ökad enhetlighet och transparens vad gäller kostnader	34
Uppdrag att ta emot ta emot personer med funktionsnedsättning samt nyanlända arbetssökande för praktik 14		Andra myndighetsuppdrag rörande till internationella adoptioner.....	34
Samrådsuppdrag	15	Kostnadsutveckling och myndighetens arbete för enhetlighet och transparens	34
Myndighetssamverkan	15	Samarbete och samverkan i adoptionsfrågor.....	37
Sakområden	17	Enskild adoption	37
Föräldraskapsstöd	17	Regeringsuppdrag.....	37
Ytterligare fokus på barnets rättigheter när barnkonventionen blir lag	17	Kostnader och intäkter fördelade på verksamhet	40
MFoF och Länsstyrelsen skapar förutsättningar och ger stöd	17	Verksamhetsindelade kostnader 2020	40
Tillsammans för barnets bästa - nationell konferens om universellt föräldraskapsstöd under de tidiga åren 18		Verksamhetsindelade intäkter 2020	40
Samarbeten för kunskapsutveckling och kunskapsutbyte inom föräldraskapsstöd	18	Finansiell redovisning	41
Andra exempel på samarbeten inom föräldraskapsstöd under 2020:.....	18	Balansräkning	42
Nytt webbmaterial om föräldraskapsstöd	19	Balansräkning forts.	43
Aktiviteter i samråd	19	Anslagsredovisning	43
Familjerådgivning	22	Tilläggsupplysningar	44
Kartläggning av familjerådgivningarnas organisation och arbetssätt	22	Redovisningsprinciper.....	44
Statistik	22	Upplysningar för jämförelseändamål.....	44
Familjerätt	24	Värderingsprinciper.....	44
Utveckling och utmaningar inom det familjerättsliga området.....	24	Ersättningar och andra förmåner	45
		Anställdas sjukfrånvaro	46
		Noter	47
		Balansräkning	49
		Sammanställning över väsentliga uppgifter	52
		Årsredovisningens undertecknande.....	54

Förord

Det händelserika året 2020 har kännetecknats av förändrings- och anpassningsarbete på många plan och områden, både för att möta en snabbt växande verksamhets behov och för att hantera den pågående pandemin.

Kristina Svartz lämnade som generaldirektör 7 januari och gick vidare till annan myndighet. Maria Lundmark tjänstgjorde som tillförordnad generaldirektör fram till 19 augusti då undertecknad tillträdde som ny generaldirektör. En ny organisation med tydliga ansvarsområden och beslutsvägar infördes därefter. MFoF har också tydliggjort några av myndighetens viktigaste arbetsprocesser i lätt tillgängliga dokument, fortsatt att integrera barnets rättigheter och principen om barnets rättigheter i all verksamhet och påbörjat det långsiktiga arbetet med att göra det mesta av myndighetens kunskapsuppdrag. En viktig del av detta arbete består i att analysera vilka krav och förväntningar uppdraget innebär och hur MFoF bäst kan uppfylla dessa. Bland övriga viktigare anpassningar kan nämnas att myndigheten flyttat till mer ändamålsenliga kontorslokaler i centrala Skellefteå, tagit nytt ärendehanteringssystem, intranät och webbplats i bruk samt inlett byggandet av en säkrare struktur för IT-drift.

Vad gäller det löpande arbetet har detta naturligtvis påverkats av pandemin, bland annat i fråga om begränsningar i närvaro på arbetsplatsen, hur myndigheten medverkat i olika sammankomster och vilka resor som kunnat genomföras, men det allra mesta som ursprungligen planerats har också kunnat genomföras, om än ibland i annan form. Goda tekniska förutsättningar och medarbetarnas vana vid distansarbete och digitala medier har gjort detta möjligt. Myndigheten har inte heller upplevt någon minskad efterfrågan från sina målgrupper. Snarare har mer stöd och samverkan önskats och nya intressenter tillkommit. Särskilt tydlig är detta inom området föräldraskapsstöd.

Myndigheten har under året fått flera nya uppdrag, bland annat att ta fram underlag för en nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention, formulera en nationell handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd, se till att adopterade har tillgång till samtalsstöd och att hjälpa adopterade att söka sitt ursprung. De två sistnämnda uppdragen är speciella på så sätt att myndigheten nu lämnar stöd direkt till enskilda. MFoF har under året kunnat slutföra det viktiga uppdraget att ta fram förslag på indikatorer för uppföljning av föräldraskapsstöd, familjerådgivning, familjerätt och internationella adoptioner. Alla uppdrag är väl integrerade i verksamheten och det finns goda förutsättningarna att hitta synergier med andra myndighetsåtaganden, men MFoF anser att en större kärnverksamhet och medarbetarskara skulle öka myndighetens förmåga att snabbt och kontinuerligt anpassa verksamheten till nya uppdrag och målgruppernas växande behov.

Per Bergling
Generaldirektör

Myndighetens årsredovisning 2020

Myndighetens uppdrag

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) är kunskapsmyndighet för föräldraskapsstöd, familjerådgivning och den familjerätt som ligger under kommunernas socialnämnder. Myndigheten arbetar också för att internationella adoptioner av barn till Sverige ska ske enligt lag och på ett etiskt godtagbart sätt. Det gör MFoF genom auktorisation och tillsyn.

Myndighetens viktigaste målgrupper är yrkesverksamma och beslutsfattare i kommuner, regioner och det civila samhället. I all myndighetens verksamhet ska barnets rättigheter främjas som de uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter. Myndigheten arbetar också för ett jämlikt och jämställt föräldraskap.

Myndighetens instruktion

Enligt förordningen (2017:292) med instruktion för Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ska MFoF bedriva och främja ett kunskapsbaserat arbete och ansvara för kunskapsförmedling i frågor som rör socialnämndernas familjerättsliga ärenden om barns vårdnad, boende och umgänge, fastställande av faderskap och föräldraskap, samarbetssamtal som sker på uppdrag av domstol samt föräldraförberedelse, medgivandeutredning och stöd till barn och föräldrar vid internationell adoption. Myndigheten ska också bedriva och främja ett kunskapsbaserat arbete och ansvara för kunskapsförmedling av förebyggande insatser inom områdena samarbetssamtal som inte sker på uppdrag av domstol, familjerådgivning och stöd till föräldrar i föräldraskapet för att främja barnets utveckling och hälsa (föräldraskapsstöd).

Vad gäller internationella adoptioner är MFoF centralmyndighet enligt Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner. Som sådan har myndigheten ansvar att pröva om svenska adoptionsorganisationer ska beviljas auktorisation för internationell adoptionsförmedling och därefter utöva tillsyn

så att deras arbete sker i enlighet med lag och Haagkonventionen samt på ett i övrigt etiskt godtagbart sätt. MFoF ska också bevaka den internationella utvecklingen på området, samla annan information rörande adoption av utländska barn samt följa kostnadsutvecklingen. Vidare ska MFoF fördela statsbidrag till auktoriserade adoptionssammanslutningar och till riksorganisationer för adopterade.

MFoF ansvarar för den officiella statistiken om familjerätt och familjerådgivning, utfärdar föreskrifter och allmänna råd och fastställer formulär till protokoll som socialnämnd ska föra vid fastställande av faderskap och föräldraskap.

I all sin verksamhet ska MFoF främja barnets rättigheter med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter. Myndigheten ska även främja jämställdhet och ett jämställt föräldraskap. Myndigheten ska samråda med andra myndigheter och organisationer inom sitt område. I årsredovisningen ska myndigheten rapportera om utvecklingen inom sitt verksamhetsområde, belysa aktuella problem samt redovisa vilka åtgärder som myndigheten vidtagit.

Organisation

Den 19 augusti tillträdde myndighetens nya generaldirektör Per Bergling, tidigare professor i rättsvetenskap, utrikesdepartementets folkrättsrådgivare och chefsjurist vid Folke Bernadotteakademin.

Myndigheten har under året förändrat organisationen och förtydligat flera viktiga arbetsprocesser för att möta en växande verksamhets behov.

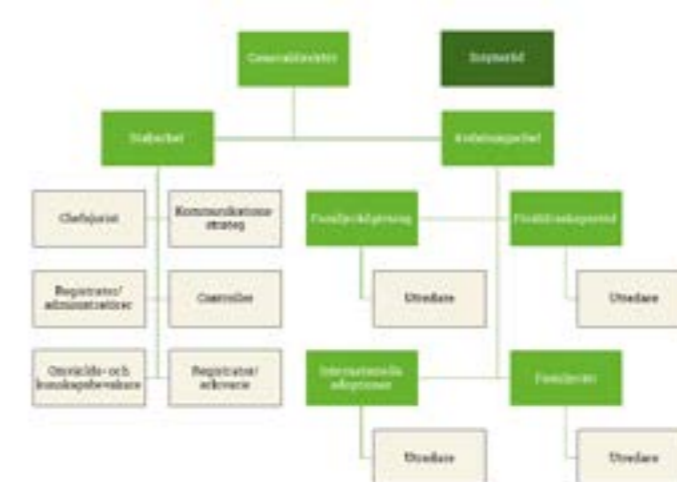
MFoF har nu två avdelningar med varsin avdelningschef. I stabsavdelningen finns alla stabs- och administrativa stödfunktioner samlade. I utredaravdelningen bedrivs allt arbete inom sakområdena. Denna organisation, med tydliga ansvarsområden och beslutsvägar, har underlättat styrningen av kärn- och uppdragsverksamheten och gett bättre utrymme för generaldirektören att driva strategiska processer och företräda myndigheten i svenska och internationella sammanhang.

Organisationsförändringen har också skapat större möjligheter att närmare integrera myndighetens sakområden och hitta synergier dem emellan.

MFoF är en enrådighetsmyndighet med ett rådgivande insynsråd. Generaldirektören är ordförande i rådet och håller detta informerat om verksamheten. Insynsrådet har som viktig uppgift att ge myndigheten råd om olika verksamhetsanknutna angelägenheter. Ledamöterna är:

- Annika M Eriksson, migrationsrättsexpert, Migrationsverket
- Henrik Mungenast, enhetschef, Folke Bernadotteakademin
- Anna Sarkadi, professor i socialmedicin, Uppsala Universitet
- Maria Eriksson, professor i socialt arbete, Ersta Sköndal Bräcke Högskola
- Magnus Jägerskog, generalsekreterare, Barnens rätt i samhället
- Marie-Helena Fjällås, läkare
- Thomas Söderström, gruppleddare för Liberalerna, Luleå
- Pia Steensland, riksdagsledamot, Kristdemokraterna

Insynsrådet och MFoF har träffats vid tre tillfällen under 2020. Vid det senaste tillfället presenterade myndighetens utredare de olika sakområdena och rådets medlemmar fick därefter tillfälle att ställa frågor direkt till utredarna. Sedan följde ett samtal mellan myndighetsledningen och rådet om aktuella spörsmål, bland annat förutsättningarna att närmare integrera myndighetens olika sakområden, metoder och processer för att främja institutionellt lärande, förvaltning av metoder och strategisk kompetensplanering.

Kompetensförsörjning

Vid årsskiftet 2020-2021 hade MFoF 26 anställda, 7 män och 19 kvinnor. Myndigheten strävar efter att uppnå en jämnare könsfördelning. Medelåldern för de anställda är 47,1 år. Myndigheten har sedan flytten till Skellefteå 2018 kunnat rekrytera de yrkeskompetenser som behövs för att bedriva verksamheten, bland annat socionomer, jurister, folkhälsovetare och personal med forskningsbakgrund. Flertalet av de anställda har bakgrund i statlig förvaltning eller annan offentlig verksamhet.

Myndigheten har under 2020 bland annat rekryterat avdelningschef, kunskaps- och omvärldsbevakare, ytterligare utredare och administratör. Myndigheten uppfattas som en attraktiv arbetsplats.

MFoF:s myndighetsutövande verksamhet, liksom uppdraget att förmedla kunskap om rättsregler och rättstillämpning, ställer särskilda krav på juridisk kompetens. Myndigheten har flera jurister och juridiskt bevandrade socionomer bland medarbetarna, men förutser att särskilda ansträng-

ningar kan komma att behövas för rekrytera och behålla personer med de specifika kunskaper och erfarenheter som verksamheten kräver.

Uppdraget som central kunskapsmyndighet inom flera föränderliga sakområden förutsätter också andra former av strategisk kompetensplanering. Även nya särskilda uppdrag kan kräva nya kompetenser och färdigheter.

Myndigheten tillgodoser medarbetarnas behov av kontinuerlig fördjupning och fortbildning genom utbildningsinsatser, men även genom att uppmuntra aktivt deltagande i olika forum där kunskap skapas och utbyts, samt genom att organisera myndighetsdagar och andra sammankomster med olika teman.

Myndigheten kommer inom kort att bli medlem av Rådet för styrning med kunskap.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron vid myndigheten har under 2020 varit 0,33 procent.

Kommunikation

MFoF anser det viktigt att myndighetens roll, uppdrag och erbjudande är tydliga, för såväl målgrupper som allmänheten i stort. Men att definiera och förklara en verksamhet med så många och skilda beståndsdelar kräver tid, tålmod och effektivt kommunikationsarbete.

MFoF är en myndighet vars medarbetare i normala fall för sig över stora delar av Sverige (och delvis världen) och möter olika aktörer i en mängd sammanhang. Detta är en omfattande och viktig del av myndighetens kommunikationsarbete. Under 2020 blev MFoF, på grund av coronapandemin, tvungna att ställa om och inrikta myndigheten på digitala kommunikationsvägar på distans.

Med ny webbplats, nytt intranät och digital mognad hos medarbetarna var förutsättningarna goda för en snabb omställning. Bedömningen mot slutet av året är att MFoF snarast nyttjat pandemisituationen som en möjlighet att omsätta det som skulle ha blivit restider, möten etc till en accelererad utveckling på det digitala kommunikationsområdet.

En av flera indikationer på ett gott resultat är att MFoF i början av december genomförde en digital konferens med drygt 700 deltagare - långt fler än vad myndigheten skulle ha fått till en traditionell konferens.

Sammanfattning av kommunikationsåret 2020

Under de sista veckorna av 2019 lanserade MFoF en helt ny webbplats som under 2020 stärkt myndighetens förmåga att tillgängliggöra kunskap utifrån samhällets och MFoF:s målgruppers utveckling och behov.

En webbplats är i sig bara ett verktyg och en kanal för kommunikation. Det viktiga och avgörande för MFoF:s målgrupper och myndighetens uppdrag är att fylla kommunikationskanaler med relevant innehåll i rätt tid. Detta har legat i fokus för myndighetens kommunikationsarbete 2020. MFoF har under året genomfört långt fler publiceringar än under något tidigare år. Myndigheten har också genomfört flera åtgärder för att stärka sin identitet och närvaro hos både specifika målgrupper och allmänheten. MFoF ser nu tydliga

effekter av detta arbete, till exempel ökar antalet besökare på webbplatsen stadigt.

MFoF har också ökat myndighetens närvaro på LinkedIn. Det är tydligt att denna kanal driver besökare vidare till webbplatsen och att de då lätt kan tillgodogöra sig det material som myndigheten publicerar där.

Digitala kanaler och de möjligheter de medför har varit särskilt viktiga under 2020. MFoF har ställt om och nyttjat dessa möjligheter för att möta myndighetens målgrupper då det inte varit möjligt i ett fysiskt sammanhang.

En ny och särskild utmaning för kommunikationsarbetet under året har varit att nå enskilda individer. Tidigare har MFoF:s primära målgrupper nästan uteslutande bestått av yrkesverksamma och beslutsfattare, men sedan 2020 har myndigheten uppdrag att förmedla samtalsstöd till adopterade samt stöd till adopterade som söker sitt ursprung. Detta har krävt översyn av vilka kanaler myndigheten kommunicerar i, samt hur den kommunikationen utformas så att den är tillgänglig och relevant för en helt ny målgrupp med andra förutsättningar än yrkesverksamma.

Utvecklingsarbete

Utveckling av digitala produkter

MFoF har under 2020 steg för steg börjat nyttja den för året nya webbplatsen i syfte att tillgängliggöra kunskapsmaterial, nyheter och information på de sätt som myndighetens målgrupper efterfrågar. Coronaåret har också inneburit ännu större behov av nya kommunikationsformer. MFoF har därför införskaffat film- och ljudutrustning för att möjliggöra egen produktion av föreläsningar, intervjuer, webinarier, poddar och liknande material.

Tankar kring denna typ av material har funnits ända sedan omlokaliseringen till Skellefteå, men pandemin och dess följder har accelererat frågan om digitalt material i fler olika former som kan stärka och komplettera MFoF:s leveranser.

Intern kommunikation

En växande myndighet behöver också goda strukturer för intern kommunikation. Kravet på distansarbete har ökat behovet ytterligare. Myn-

digheten har därför introducerat ett nytt intranät som väsentligt underlättar intern kommunikation och arbete på distans. Medarbetarna når detta via både webbläsare och mobilapp. Intranätet innehåller bland annat information gällande anställning, policyer, riktlinjer, rutiner, anvisningar, viktiga nyheter och beslut. Intranätet har givetvis fyllt en extra viktig roll som kommunikationskanal under coronapandemin.

Större publikationer

Inför förestående lanseringar av större publikationer, så som till exempel handböcker, har MFoF tillsammans med konsult utvecklat ett verktyg för att möjliggöra effektiv och enkel digital leverans. Verktöget medger också kontinuerlig revidering. Detta är viktigt då målgruppernas behov varierar och utvecklas.

Publicerat

Statistik

MFoF har under 2020 tagit fram och publicerat statistik om familjerätt, familjerådgivning och internationella adoptioner.

Internationella adoptioner

Ett flertal publiceringar med nyhets-, informations- och kunskapsinnehåll har genomförts, framför allt gällande individuell ursprungssökning, samtalsstöd för adopterade samt den obligatoriska föräldrautbildningen inför internationell adoption (FIA).

Föräldraskapsstöd

MFoF genomförde under senare delen av 2020 en omfattande uppdatering av verksamhetsområdet föräldraskapsstöd på myndighetens webbplats. Myndigheten har publicerat ett stort antal nya innehållssidor disponerade i en ny struktur som är mer lättöverskådlig för MFoF:s målgrupper. En enskild viktig del som kan nämnas är en kartläggning av program och metoder för föräldraskapsstöd, något som varit starkt efterfrågat från MFoF:s målgrupper. Kartläggningen har publicerats i en form som gör det enkelt att sortera bland program och metoder utifrån ett flertal parametrar.

Digitalisering

Myndigheten har under 2020 lagt stort fokus på att digitalisera interna processer. Ett nytt ärende- och dokumenthanteringssystem har införskaffats, vilket gör det möjligt för samtliga medarbetare att hantera ärenden och dokument på distans; en stor fördel inte minst i tider av smittskyddsöverväganden. Systemet minskar också behovet att hantera och konsumera papper.

MFoF har under året skapat och börjat använda ett eget intranät, vilket tillsammans med ärendehanteringssystemet minskar behovet av traditionella pappersprodukter.

MFoF har fortsatt utveckla den nya webbplats som publicerades i december 2019. En av många

mål med denna är att successivt minska behovet av pappersbundna publikationer, som i stället ska tillgängliggöras digitalt.

MFoF har sedan länge teknisk utrustning för Skype-möten och webbsända föreläsningar. Ökad efterfrågan på sådana tjänster, särskilt under den rådande pandemin, har föranlett myndigheten att även införskaffa licenser för konferens- och mötesverktyget Zoom. Miljö- och resursskäl gör det troligt att digitala möten kommer fortsätta vara en viktig form för interaktion med andra myndigheter och intressenter, även efter pandemin.

Nya lokaler

Ett större myndighetsuppdrag och därmed fler medarbetare gjorde det tydligt att myndigheten behövde större och mer ändamålsenliga lokaler. Eftersom många medarbetare jobbade hemifrån under våren gavs möjligheter att inventera olika alternativ, och under försommaren kunde beslutas om flytt till nya lokaler i centrala Skellefteå. Efter nödvändiga tekniska anpassningar, bland annat i fråga om brandskyddat arkiv och installationer för möten på distans, flyttade myndigheten in på Nygatan 40 B i oktober 2020. Myndigheten har nu de arbetsplatser, möteslokaler och andra faciliteter som verksamheten kräver, men det

finns också utrymme för fler medarbetare om MFoF skulle få fler eller utökade uppdrag.

De nya lokalerna innebär också betydligt större möjlighet till anpassningar när arbeten och projekt ska utföras i olika medarbetarkonstellationer. Detta gäller även när myndigheten behöver samarbeta med externa aktörer.

Pandemiåret 2020

Den pågående pandemin har på många sätt präglat verksamheten under året. Myndigheten har bland annat behövt hantera risken för smittspridning bland sin egen personal, hitta former för arbete på distans och genomföra sammankomster och bedriva rådgivning i digitala forum.

Flera av dessa utmaningar och omställningar har underlättats av myndighetens höga digitala mognad; en stor del av verksamheten bedrivs redan via digitala verktyg och forum och medarbetarna är vana att arbeta digitalt. Myndigheten har ett digitalt ärende- och dokumenthanteringssystem och använder sedan länge webbaserade medier

för kunskapsförmedling. MFoF har också en ny och ändamålsenlig webbplats sedan slutet av 2019.

Bedömningen mot slutet av året är att MFoF snarast nyttjat pandemisituationen som en möjlighet till en accelererad omställning på områden som i normala fall inte skulle ha kunnat prioriteras på samma sätt. Myndigheten har också lyckats väl med att hantera risken för smittspridning bland medarbetarna och har inte noterat några hälso- eller sjukfråvaron har under 2020 varit mycket låg.

Regeringsuppdrag

Myndigheten har under året tilldelats, arbetat med eller rapporterat på följande särskilda uppdrag.

- Uppdrag att stödja genomförandet av den nationella strategin för ett stärkt föräldraskap (S2018/04675/FST). Läs mer i kapitlet Föräldraskapsstöd.
- Uppdrag om att genomföra ett pilotprojekt om individuell stöd till adopterade i samband med ursprungssökning (S2019/05315/RS, delvis). Läs mer i kapitlet Internationella adoptioner.
- Uppdrag om stärkt samverkan i familjerättsliga ärenden (S2014/03297/FST och S2018/04676/FST, delvis). Läs mer i kapitlet Familjerätt.
- Uppdrag till statliga myndigheter att fortsätta ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2019 och 2020 (Fi2018/01701/ESA). Läs mer under Uppdrag att ta emot ta emot personer med funktionsnedsättning samt nyanlända arbetssökande för praktik i detta kapitel.
- Uppdrag till statliga myndigheter att fortsätta ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2019 och 2020 (A2018/00925/A). Läs mer under Uppdrag att ta emot ta emot personer med funktionsnedsättning samt nyanlända arbetssökande för praktik i detta kapitel.
- Uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Myndigheten ska redovisa inriktningen för det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering 2022-2025 (S2020/07380).
- Uppdrag att tillhandahålla adoptionsspecifikt professionellt samtalsstöd till målgruppen adopterade (S2020/03859/SOF). Läs mer i kapitlet Internationella adoptioner.
- Uppdrag att ansvara för fördelning och utbetalning av statsbidrag till följd av Covid-19

(S2020/05018/RS (delvis). Läs mer i kapitlet Internationella adoptioner.

- Uppdrag att inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention, S2018/04669FS (delvis), S2018/06126 (delvis), S2020/06171/FS (delvis). Läs mer under Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention i kapitlet Föräldraskapsstöd

De uppdrag som har stark anknytning till myndighetens kärnverksamhet och sakområden beskrivs närmare i de följande sakområdeskapitlen. Övriga uppdrag beskrivs nedan i detta kapitel.

Uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.

MFoF anser att lika villkor och jämställdhet är en del av vår gemensamma värdegrund och något som ska råda i familj, samhälle och arbetsliv. Lika villkors- och jämställdhetsperspektiv är därför en viktig del av det systematiska arbetsmiljöarbetet, en integrerad del av MFoF:s utåtriktade arbete och något som ska känneteckna de publikationer och annat material som myndigheten producerar.

MFoF har antagit ett reviderat policy- och styrdokument för lika villkor och jämställdhet. Detta finns sedan november publicerat på myndighetens intranät.

Myndigheten har under året genomfört olika aktiva åtgärder för förebyggande av diskriminering och främjande av lika villkor. Generaldirektören och cheferna har även detta år beaktat risker för diskriminering i olika delar verksamheten och genomfört åtgärder för att förebygga diskriminering och säkerställa lika villkor.

Uppdrag att ta fram och utveckla indikatorer på myndighetens områden

MFoF har sedan 2017 haft i uppdrag att i samråd med Socialdepartementet ta fram och utveckla indikatorer som gör det möjligt att följa upp och se utvecklingen över tid i förhållande till målsätt-

ningar inom områdena familjerätt, familjerådgivning, internationella adoptioner och föräldraskapsstöd.

Nationella indikatorer för föräldraskapsstödsområdet möjliggör jämförelse och uppföljning.

Den del av ovanstående uppdrag som handlade om att ta fram nationella indikatorer för föräldraskapsstödsområdet redovisades för Socialdepartementet 1 juni 2020.

När det gäller indikatorer med koppling till den nationella målsättningen för föräldraskapsstöd är slutsatsen att det blir mindre fokus på utfall för föräldrar och barn (detta tydliggörs dock i det syfte som presenteras i den nationella strategin). Med detta som bakgrund kommer de föreslagna indikatorerna främst utgöras av struktur-, pro-

cess- och resultatmått. I den mån det är möjligt kommer dock även effekt- eller utfallsmått att inkluderas.

Myndigheten och Socialdepartementet för nu en dialog om hur detta material kan anpassas till olika myndigheters och intressenters specifika behov och tillämpas vidare i deras verksamhet.

Uppdrag att ta emot ta emot personer med funktionsnedsättning samt nyanlända arbetsökande för praktik

MFoF har under 2018-2020 haft i uppdrag att erbjuda praktik för nyanlända arbetsökande och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. MFoF har inte haft praktiska möjligheter att genomföra dessa uppdrag.

Remisser

MFoF:s synpunkter efterfrågas i allt fler remisser. Under året har följande remisser besvarats:

- Remiss ökad statlig närvaro i Härnösand.
- SOU 2019:43 Med tillit följer bättre resultat – tillitsbaserad styrning och ledning i staten. Remiss från Fi-dep.
- MSBFS 2016:1 Förslag till revidering av föreskrifter om statliga myndigheters informationssäkerhet och nya föreskrifter om it-säkerhet för statliga myndigheter. Från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- SOU 2020:2 Skärpta regler om utländska månggiften.
- Remiss avseende mall för kvalitetsdeklaration.
- S2020/05758/SOF Remittering av departementspromemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16)
- S 2018:13 Promemorian En justerad indragningsbestämmelse i underhållsstödet, från Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd, BUMS
- Remiss - ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål, DS 2020:18
- SOU 2020:44 Grundlagsskadestånd - ett rättighetsskydd för enskilda
- SOU 2020:57 Ett särskilt hedersbrott

Samrådsuppdrag

MFoF ska genom samverkan eller samråd med andra myndigheter bidra till följande uppdrag:

Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten om utveckling av samordning avseende våldsförebyggande insatser	AD 2020-949	Jämställdhetsmyndigheten ska ta fram förslag i samråd med bland annat MFoF.
Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att inrätta en funktion för psykisk hälsa och suicidprevention, S2020/05464/FS (delvis)	AD 2020-946	Folkhälsomyndigheten ska genomföra uppdraget i dialog med andra myndigheter, bland annat MFoF.
Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys uppdraget att analysera konsekvenser av Covid-19 för socialtjänstens individ- och familjeomsorg, samråd	AD 2020-921	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska samråda med MFoF i detta uppdrag.
Uppdrag till Socialstyrelsen om kunskaps- höjande insatser om nationella adoptioner m.m. inom familjehemsvården	AD 2020-886	Socialstyrelsen ska samråda med MFoF i detta uppdrag.
Regeringsuppdrag till Socialstyrelsen om Brexit, dnr 5.7-15130/2020.	AD 2020-854	MFoF bidrar med referensperson.
Parlamentarisk trygghetsberedning	AD 2020-747	MFoF deltar som expert i trygghetsberedningen.
Regeringsbeslut II:2, Uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att kartlägga hur uppgifter om våld eller andra övergrepp beaktas i mål om vårdnad, boende eller umgänge.	AD 2020-700	Jämställdhetsmyndigheten ska samverka med MFoF i detta uppdrag.
Uppdrag till Barnombudsmannen om kartläggning av kunskap om pornografins inverkan på barn m.m.	AD 2020-427	Barnombudsmannen ska samverka med MFoF i detta uppdrag.

Myndighetssamverkan

MFoF ingår i ett lokalt myndighetsnätverk med ett 10-tal andra myndigheter. Coronapandemin har på olika sätt försvårat nätverkets arbete, och särskilt genomförandet av sammankomster under 2020.

MFoF och Försäkringskassan har slutit en samverkansöverenskommelse som innebär att Försäkringskassan bygger upp och driver MFoF:s

nya IT-system på liknande sätt som för andra mindre myndigheter, i enlighet med Försäkringskassans uppdrag att 2017-2020 att erbjuda samordnad och säker statlig IT-drift för vissa myndigheter (Fi 2017/03257/DF). Den nya driften ska vara igång 12 april 2021.

Statskontoret hanterar MFoF:s telefonväxel.

Sakområden

Föräldraskapsstöd

MFoF har ett uppdrag att stödja genomförandet av den nationella strategin för ett stärkt stöd i föräldraskapet. Strategins syfte är att främja barns hälsa och utveckling.

Myndigheten lämnade i april 2020 en delrapport om uppdraget till Socialdepartementet. Denna redogör för myndighetens arbete inom fyra delområden som är särskilt viktiga för att uppnå strategins mål att alla föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets hela uppväxt.

- Samla och tillgängliggöra kunskap för att stödja genomförandet.
- Driva arbetet kring mätning och indikatorer inom föräldraskapsstödet.
- Löpande stöd till regionala stödstrukturer.
- Löpande samverkan och dialog med relevanta aktörer

Ytterligare fokus på barnets rättigheter när barnkonventionen blir lag

Myndigheten har under 2020 fokuserat särskilt på ett av strategins tre perspektiv, nämligen barnets rättigheter. Detta perspektiv har ansetts viktigt dels för att barnets rättigheter ska genomgå alla föräldraskapsstödjande insatser, dels för att barnkonventionen blev lag 1 januari 2020. MFoF har också noterat en ökad efterfrågan på kunskap inom detta område.

Myndigheten publicerade ett kunskapsmaterial om föräldraskapsstöd och barnets rättigheter i maj 2020: Kunskapsmaterial till yrkesverksamma - Att arbeta med barnkonventionen i föräldraskapsstödjande insatser. Många yrkesverksamma och beslutsfattare vill arbeta mer konkret med barnkonventionen i verksamheten, men efterfrågar kunskap om hur detta ska gå till. Kunskapsmaterialet togs fram för att möta detta behov av praktiskt stöd.

MFoF-rapporten Att vara förälder idag publicerades i april. Denna innehåller aktuell kunskap om hur föräldrar i Sverige upplever sitt föräldraskap och vilka utmaningar de möter. Till grund för rapporten ligger en undersökning som MFoF genomfört i samverkan med SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Denna omfattar mer än 3000 föräldrar med barn under 18 år.

MFoF har samarbetat med Myndigheten för delaktighet kring rapporten Att vara förälder idag. Detta arbete kompletterar rapporten med svar från MFD:s medborgarpanel där föräldrar med

kognitiva funktionsvariationer bidragit med sina svar på samma frågor.

Rapporten kommer att ge en bredare bild av hur föräldrar upplever sitt föräldraskap idag och vara till nytta för yrkesverksamma inom föräldraskapsstöd när de möter föräldrar med olika förutsättningar och behov.

MFoF och Länsstyrelsen skapar förutsättningar och ger stöd

MFoF har en viktig roll att på olika nivåer skapa goda förutsättningar för genomförandet av den nationella strategin för ett stärkt stöd i föräldraskapet. Myndigheten har också noterat att olika kunskaps- och metodstöd är efterfrågade av kommuner och andra intressenter.

Tillsammans med länsstyrelserna, som är den regionala aktör som ska stödja arbetet i respektive län, har myndigheten under 2020 fortsatt att genomföra regionala möten och konferenser om olika aspekter av strategin. Nästan alla sammankomster har i år genomförts digitalt.

För att få en ännu bättre bild av kommuners och regioners behov och möjligheter vad gäller föräldraskapsstöd deltar MFoF också i olika sammankomster med yrkesverksamma. De fortlöpande kontakterna med länsstyrelserna och den nationella samordnaren för Länsstyrelsernas uppdrag (som finns på Länsstyrelsen i Örebro) är en viktig del i detta arbete. Dessa kontakter är också viktiga för att skapa och bibehålla starka

länkar mellan den nationella, regionala och lokala nivån.

Det uppdrag om brottsförebyggande föräldraskapsstöd som myndigheten tilldelades i december 2020 visar på ett fortsatt växande intresse för föräldraskapsstöd som metod. Myndigheten tror därför att allt fler kunskapsprodukter och metodstöd kommer att behövas, även inom nya områden. Myndigheten arbetar strategiskt för att bygga upp sin egen förmåga att långsiktigt och hållbart - och i samverkan med andra - leverera kunskapsprodukter som svarar mot olika målgruppers behov.

Tillsammans för barnets bästa - nationell konferens om universellt föräldraskapsstöd under de tidiga åren

I början av december anordnade MFoF tillsammans med Folkhälsomyndigheten, Länsstyrelserna, Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och Regioner (SKR) en nationell digital konferens om universellt föräldraskapsstöd under de tidiga åren - Tillsammans för barnets bästa. Syftet med konferensen var att bidra till ny kunskap, möjliggöra erfarenhetsutbyte och skapa inspiration bland yrkesverksamma och beslutsfattare som möter blivande och nyblivna föräldrar (med barn 0-6 år). Konferensen blev mycket välbesökt med drygt 700 deltagare från hela Sverige och flera exempel presenterades. Ytterligare information om konferensen finns på MFoF:s webbplats.

Samarbeten för kunskapsutveckling och kunskapsutbyte inom föräldraskapsstöd

Som kunskapsmyndighet måste MFoF kunna svara snabbt på frågor av olika komplexitet inom hela sitt verksamhetsområde. Detta innebär att myndigheten dels måste bygga och förvalta egen kunskap, dels måste samverka med andra myndigheter och organisationer med kompletterande kunskaper eller andra viktiga resurser.

Myndighetens referensgrupp med forskare har mötts två gånger under 2020 och då diskuterat utvalda aktuella frågor. Första mötet hade temat webbaserat föräldraskapsstöd och det andra mötet fördjupade sig i barnets röster om Covid-19 och våldsförebyggande arbete.

MFoF fortsätter att samverka med Statens beredning för medicinsk och social utvärdering

(SBU) rörande effektiva föräldrastategier på universell, selektiv och indikativ nivå. Samarbetet består bland annat i att gemensamt identifiera strategier och påvisa effekter av program och metoder.

Andra exempel på samarbeten inom föräldraskapsstöd under 2020:

Kartläggning av föräldraskapsstödsprogram

En väsentlig del av MFoF:s uppdrag inom föräldraskapsstöd handlar om att sammanställa och tillgängliggöra kunskap för yrkesverksamma och beslutsfattare som arbetar med föräldraskapsstöd. Många av dessa aktörer efterfrågar mer stöd i att utveckla sitt föräldraskapsstödjande arbete, och en återkommande fråga handlar om vilka lämpliga program eller metoder för föräldraskapsstöd som finns tillgängliga i Sverige idag.

MFoF har därför låtit genomföra och publicera en sammanställning av tillgängliga program och metoder, utifrån vilken informerade val kan göras. Sammanställningen kommer att uppdateras och hållas aktuell om och när utbudet förändras.

Kvalitetssäkrad mätning av föräldraskapsstöd

MFoF har i uppdrag att följa upp föräldraskapsstödet och den nationella strategins målsättning och målområden. Detta regeringsuppdrag ska slutredovisas den 1 april 2022.

MFoF har tidigare konstaterat brister i uppföljningen av föräldraskapsstöd på lokal och regional nivå. Myndigheten har därför inlett ett samarbete med Research Institute of Sweden, RISE, och deras Social and Health Impact Centre (SHIC), för att utveckla lämpliga och användbara struktur-, process-, resultat- och utfallsmått eller indikatorer. Indikatorerna ska ha en tydlig koppling till den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd, vara relevanta i en lokal kontext och stödja kommuners implementering av föräldraskapsstöd. Detta arbete pågår och resultaten kommer att presenteras under 2021.

Vad behövs för att bygga en stödjande organisation?

I den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd betonas vikten av en stödjande organisation för att kunna bedriva ett framgångsrikt och långsiktigt hållbart arbete. MFoF har därför gett Uppsala universitet uppdraget att kartlägga systematiska översikter för att identifiera och

belysa viktiga organisatoriska förutsättningar som behöver finnas på plats för att utveckla den nationella föräldraskapsstödsstrategins tredje målområde "en stödjande organisation".

Syftet är att ge yrkesverksamma och beslutsfattare stöd i att upparbeta och implementera strukturer för ett hållbart och långsiktigt arbete med föräldraskapsstöd.

Resultatet kommer att presenteras under våren 2021.

Hur tillvaratas barnets rättigheter i föräldraskapsstödjande insatser?

I den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd betonas att barnets rättigheter enligt barnkonventionen är en grundläggande utgångspunkt, både för själva strategin och arbetet med att genomföra denna. För att belysa hur barnets rättigheter tas tillvara i föräldraskapsstödjande insatser har MFoF gett Jönköping University uppdraget att sammanställa en rapport med en forskningsöversikt. Rapporten ska kunna fungera som kunskapsstöd för de professioner som arbetar med genomförande och uppföljning av föräldraskapsstödjande insatser. Rapporten publiceras i samband med ett webinarium där exempel kring hur barnets egen röst kan beaktas i sådana insatser presenteras.

Målbilden är att yrkesverksamma och beslutsfattare ska hitta motivation och inspiration att arbeta mer med barnets rättigheter i sina föräldraskapsstödjande insatser. Resultatet kommer att presenteras under våren 2021.

Pandemin har medfört att två samverkansevenemang vilka förutsätter en hög grad av interaktivitet har senarelagts till 2021:

- Öppet forskarmöte för att stimulera forskning inom föräldraskapsstöd och främja erfarenhetsutbyte mellan lärosäten.
- Utvecklingsdagar för beslutsfattare och professionella som arbetar med samordning av föräldraskapsstöd.

Nytt webbmaterial om föräldraskapsstöd

En mängd material om föräldraskapsstöd har publicerats på MFoF:s nya webbplats. Denna nya föräldraskapsstödsportal gör det möjligt för yrkesverksamma och beslutsfattare att snabbt och enkelt nå den information och de kunskapsunderlag som de behöver i sitt arbete. Bland annat finns här information om den nationella strategin, hänvisningar till och sammanfattningar av aktuell forskning och beskrivningar av olika sammanhang där föräldraskapsstöd erbjuds.

Materialet och portalen kommer att breddas och fördjupas kontinuerligt. Det kommer också att marknadsföras både digitalt och inom ramen för olika engagemang som myndighetens utredare deltar i.

Aktiviteter i samråd

Tillgänglig barnhälsovård i socioekonomiskt utsatta områden

MFoF, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten (FOHM) har under 2020 fortsatt en dialog med SKR om hur barnhälsovård kan göras mer tillgänglig i socioekonomiskt utsatta områden där det även finns kontextuella riskfaktorer för barn, exempelvis segregation, brott och otrygghet i närmiljön. Familjecentralerna uppmärksammas med sitt viktiga arbete, där styrelsen för Föreningen för familjecentralers främjande (FFFF), FOHM och MFoF har genomfört möten kring hur utvärdering av effekter av familjecentralernas verksamhet kan struktureras och genomföras för att stärka upp föräldraskapsstödet i dessa socioekonomiskt utsatta områden.

Tidiga samordnade insatser

MFoF har deltagit i uppdraget Tidiga samordnade insatser (TSI), vilket samordnas av Socialstyrelsen och Skolverket. Detta uppdrag syftar till att tydliggöra ansvarsgränserna mellan de olika verksamheter som bedrivs för identifiera och hjälpa barn och unga som behöver stöd i sin utveckling. MFoF:s bidrag består i att utveckla och skapa stöd i ett föräldraskap med koppling till TSI. Myndighetens engagemang kommer att utvecklas ytterligare sedan regeringen utökade uppdraget kring TSI till att också omfatta brottsförebyggande arbete.

MFoF har fått ett nytt regeringsuppdrag där myndigheten ska ta fram en handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd.

ANDT (alkohol, narkotika, dopning, tobak)

Länsstyrelserna har tillsammans med MFoF initierat en process för att identifiera behov och utvecklingsmöjligheter i det ANDT-arbete som bedrivs av mödra- och barnhälsovården och i närliggande sammanhang. Processen innebär ett tydliggörande av MFoFs uppdrag, hur behoven ser ut samt vilka utvecklingsmöjligheter som finns och vad olika aktörer kan bidra med. I processen identifieras också nationella och regionala utvecklingsbehov inom området.

MFoF har deltagit i och kommer fortsätta att delta i Folkhälsomyndighetens myndighetssamverkan inom ANDT-området. Under 2020 har fokus legat på dialog kring den nya nationella ANDT-strategi som ska presenteras under 2021. MFoF har prioriterat att integrera föräldraskapsstödet och barnens bästa som egna mål/insatsområden i den nya strategin. MFoF har också lyft fram behovet att främja familjebaserade arbetssätt, stärka jämlikhet i hälsa och att stärka mödra- och barnhälsovårdens roll i det förebyggande föräldraskapsstödet.

Jämställdhet och våldsförebyggande insatser

MFoF har fortsatt föra dialog med Jämställdhetsmyndigheten (JämY) kring områdena jämställt föräldraskap och jämställdhetsintegrering samt deltagit vid lanseringen av Inget att vänta på (JämY:s handbok som samlar kunskap om våld, genus och prevention) utifrån 2019 års dialogmöte kring föräldraskapsstöd och våldsprevention.

Myndigheten har även samverkat med JämY inom ramen för uppdraget att utveckla samordningen av våldsförebyggande insatser. MFoF har också fört en dialog med Länsstyrelsen Östergötland om att utveckla våldsförebyggande insatser anpassade för hederskontexter.

Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Myndigheten fick i augusti 2020 i uppdrag att tillsammans med ett antal andra myndigheter delta i framtagandet av en ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention. Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen samordnar detta arbete.

Familjerådgivning

Alla kommuner ska tillhandahålla familjerådgivning. Den kan ges av kommunens egen personal eller av en annan lämplig rådgivare. Kommunen ska också se till att den familjerådgivning de erbjuder har hög kvalitet, att rådgivarna har tillräcklig kompetens, rådgivningen är lätt tillgänglig och ges inom rimlig tid. Rådgivningen kan avse stöd och hjälp till par och andra med samlevnadsproblem. Fokus är ofta par och individers nära relationer och livssituation. Det kan röra sig par som vill förbättra sin relation och fortsätta leva tillsammans eller par där en eller båda vill separera. Det kan också handla om kvardröjande problem efter en separation eller behov av hjälp och stöd i föräldraskapet.

Under 2019 pågick 39 011 ärenden inom den kommunala familjerådgivningen, vilket är en viss ökning jämfört med 2018. MFoF stödjer kommunernas familjerådgivningsarbete med dessa genom att besvara frågor från yrkesverksamma familjerådgivare. Frågorna handlar ofta om sekretess, lokaler och utbildning.

MFoF och styrelsen för Föreningen Sveriges kommunala familjerådgivare (KFR) har under året fortsatt diskutera hur familjerådgivningen kan utvecklas, både vad avser innehåll och metoder. Särskilt uppmärksamhet har ägnats implementering av barnrättsperspektiv, familjerådgivningens roll som aktör inom föräldraskapsstöd samt system för kvalitetssäkring.

Kartläggning av familjerådgivningarnas organisation och arbetssätt

För att säkerställa ett fortsatt relevant och effektivt stöd har MFoF under hösten 2020 genomfört en enkätundersökning (svarsfrekvens 57 %) bland landets kommuner för att skapa en aktuell bild av familjerådgivningsarbetets organisation och arbetssätt. Denna kartläggning kompletteras nu med kommentarer från yrkesverksamma familjerådgivare och deras organisation vad gäller behov och utvecklingsområden. Många kommentarer rör barnrättsperspektiv, familjerådgivningens roll som föräldraskapsstödsaktör samt system för kvalitetssäkring. Kartläggningen och kommentarerna kommer att ligga till grund för en officiell sammanställning för familjerådgivningsarbetet som myndigheten kommer publicera under 2021.

Statistik

MFoF har publicerat officiell statistik för kommunal familjerådgivning i Sverige enligt 2020 års publiceringsplan. Statistiken bygger på kommunernas svar på den enkät som MFoF årligen skickar ut.

Vad gäller 2019 års uppgifter har två (2) kommunala familjerådgivningar inte lämnat svar, att jämföra med 2018 då samtliga familjerådgivningar lämnade svar. Myndigheten har noterat den vikande svarsfrekvensen och dess möjliga påverkan på statistikens tillförlitlighet. I missiven inför insamlingen av 2020 års statistikuppgifter har MFoF därför förtydligat informationen och understrukt vikten av statistik av god kvalitet även i rådande läge. Vidare har MFoF justerat enkäten gällande den kommunala familjerådgivningen med definitionen för "samtal" och definitionen för "Personer under 2020", som innebär att personer som har haft digitalt möte med kommunal familjerådgivning under 2020 ska omfattas av statistiken på samma sätt som personer som har varit på personligt besök.

För att förenkla, effektivisera och kvalitetssäkra myndighetens arbete med den officiella statistiken har MFoF under 2020 tecknat avtal med Statistiska Centralbyrån (SCB) med innebörd att SCB fortsättningsvis kommer att ombesörja insamling av data på såväl den kommunala familjerådgivningens som familjerättens område.

Familjerätt

Utveckling och utmaningar inom det familjerättsliga området

Myndighetens arbete inom det familjerättsliga området, liksom inom alla andra områden, bör ha utgångspunkt i aktuella problem och behov samt ge akt på viktiga omvärldsförändringar.

Hur människor bildar familj och hur särlevande föräldrar löser olika frågor för barnen är områden under ständig förändring och utveckling. Nya behandlingsmetoder vid ofrivillig barnlöshet har särskilt påverkat människors möjlighet att bilda familj och bidragit till ett utvidgat familjebegrepp – genetiskt, biologiskt, rättsligt och socialt. Men regleringen är olika länder emellan och komplicerade situationer kan uppstå när barn kommit till på sätt som är tillåtna i andra länder men inte i Sverige. Frågor kan också uppstå om hur barnets och föräldrarnas intressen och rättigheter förhåller sig till varandra vid surrogatarrangemang och assisterad befruktning med en anonym donator. Barnkonventionens inkorporering i svensk rätt har skapat ytterligare kunskapsbehov om hur barnets rättigheter ska tas tillvara. Surrogatavtal uppfattas som en grannlaga och komplex uppgift för socialnämnden att hantera. Exempelvis tolkas den på olika sätt av kommunerna.

Att människor befinner sig i asylprocess eller är bosatta i olika länder innebär fler komplicerade faderskapsärenden i kommunerna. I flera fall saknar föräldrarna godkänd legitimationshandling, vilket också försvårar handläggningen både vad gäller provtagning för DNA och fastställande av faderskap. Faderskapsutredningar för ensamkommande barn är förenade med särskilda svårigheter då informanten oftast är barnet självt.

Under 2019 var drygt 65 000 barn med om att deras föräldrar separerade. Separationer är vanligare bland barn med utländsk bakgrund än bland barn med svensk bakgrund. Separation är också vanligare bland föräldrar med låg inkomst än bland föräldrar med hög inkomst (SCB). Antalet vårdnadstvister i domstol har ökat under de senaste åren, enligt statistik från Domstolsverket. Ökningen bedöms bero på flera faktorer varav brister i arbetet med att förebygga vårdnadstvister är en. Samtidigt upplever de yrkesverksamma inom familjerätten att tvisterna blivit allt svårare att hantera. När föräldrar lever med skyddade personuppgifter uppstår ytterligare svårigheter, till exempel i samband med verkställighet.

Även i samarbetsamtal möter de yrkesverksamma föräldrar med stora samarbetsproblem.

Utdragna konflikter mellan föräldrar påverkar barn negativt och utgör en riskfaktor för barnets känslomässiga och sociala utveckling. Det är viktigt att både barn och föräldrar erbjuds adekvat och tidigt stöd och hjälp. Men kommunernas begränsade resurser märks även här.

Kommunerna är därför i behov av olika kunskaps- och metodstöd. MFoF svarar på frågor, tillhandahåller föreskrifter och allmänna råd, skriver handböcker och försöker på andra sätt möta detta behov.

Föreskrifter och allmänna råd

MFoF har i uppdrag att ta fram föreskrifter och allmänna råd gällande tillämpningen av det familjerättsliga regelverket. Föreskrifterna är bindande. De allmänna råden ger yrkesverksamma och beslutsfattare generella rekommendationer om hur föreskrifterna ska tillämpas.

MFoF har under året arbetat med att revidera de föreskrifter och allmänna råd som gäller socialnämndens utredning och fastställande av faderskap (HSLF-FS 2017:49), utredning och fastställande av föräldraskap (HSLF-FS 2017:50) samt utredning när barn har kommit till genom assisterad befruktning av en ensamstående kvinna (HSLF-FS 2017:66). Syftet är att främja likabehandling och att underlätta utredningen genom att revidera föreskrifterna och de allmänna råden samt ersätta de tillhörande protokollen med ett gemensamt nytt utredningsprotokoll.

Handböcker till stöd för regeltillämpare

De handböcker MFoF tar fram ska vara ett stöd för yrkesverksamma och beslutsfattare. De är ofta verksamhetsspecifika och tar upp relevant lagstiftning, förarbeten, rättsfall, JO-uttalanden och kunskap baserad på forskning och erfarenhet.

MFoF har under 2020 reviderat och omarbetat handboken Att fastställa faderskap så att den överensstämmer med aktuell lagstiftning. Denna handbok kompletterar föreskrifter och allmänna råd och är tänkt att vara ett praktiskt stöd för regeltillämpare inom socialtjänsten. Handboken presenteras under 2021.

Svar på familjerättsliga frågor

MFoF har under 2020 fortsatt svara på ett stort antal familjerättsliga frågor, både via telefon och e-post, framför allt från yrkesverksamma inom socialtjänsten och andra statliga myndigheter men även från allmänheten och media.

Myndigheten införde under året ett digitalt ärendehanteringssystem. Detta gör det möjligt att följa hur många frågor som inkommer och vilka ämnen de rör. Sedan systemet togs i bruk har 512 ärenden med familjerättsfrågor inkommit via e-post från kommuner och myndigheter. Från allmänheten har under samma tidsperiod inkommit 100 ärenden via e-post. Frågorna har bland annat handlat om lag och regleringar, metoder, myndig-

hetens ställningstaganden och officiell statistik. Det förekommer att myndigheten måste avböja att svara, bland annat när hjälp efterfrågas i bedömningen av enskilda ärenden och när stöd för avsteg från allmänna råd efterfrågats. Myndigheten har också noterat fler frågor rörande angelägenheter som inte uppenbart omfattas av myndighetsuppdraget, exempelvis om kommuners organisation, arbetsprocesser, sekretess och möjligheter till fortbildning.

Frågor och svar publiceras fortlöpande på MFoF:s webbplats. Innehållet uppdateras också kontinuerligt för att stämma överens med gällande rätt. Detta är ett snabbt och resurseffektivt sätt att möta kommunernas varierade kunskapsbehov. Frågor och svar på webbplatsen gör det också möjligt för MFoF och andra intressenter att bilda sig uppfattning om vilka frågor som professionen faktiskt upplever som svåra idag, liksom om nya rättsliga och praktiska frågor.

Frågor och svar på webben har emellertid ännu inte inneburit att antalet direkta frågor till MFoF märkbart minskat. Kommuner fortsätter fråga om både mycket grundläggande och mycket komplicerade problem. Många frågor kräver viss utredning och tar lång tid att besvara. Genom extra personalresurser har dock svarstiderna under året kunnat hållas på en i myndighetens ögon acceptabel nivå.

Särskilda frågor om coronapandemin

MFoF har sedan coronaviruspandemins utbrott fått frågor från yrkesverksamma om MFoF tagit fram alternativt planerar att ta fram särskilda riktlinjer eller annan vägledning om handläggningen av familjerättsliga frågor under det rådande läget.

MFoF erfar att de allmänna råden från Folkhälsomyndigheten om restriktivitet vad gäller personliga kontakter påverkat handläggningsförfarandet inom kommunernas familjerättsverksamheter på flera olika sätt. Exempelvis har pågående umgängesstöd tvingats begränsas eller ställas in på grund av att verksamheterna inte haft möjlighet att anpassa stödet till läget. Ytterligare exempel är att utredningar kan behöva skjutas fram på obestämmd tid.

Myndighetens arbete vad gäller surrogatarrangemang i utlandet har också påverkats av pandemin. Bland annat har MFoF fått många frågor från media och andra i samband med att det uppmärksammats att reserestriktioner hindrat de

tilltänkta föräldrarna att hämta barn som tillkommit genom surrogatarrangemang i utlandet till Sverige.

Vårdnad, boende och umgänge

MFoF fick 2018 i uppdrag att analysera kommuners behov av stöd och förutsättningar för samverkan samt identifiera framgångsfaktorer i familjerättsliga ärenden (S2014/03297/FST och S2018/04676/FST, delvis).

Myndigheten har under 2020 fortsatt att kartlägga och analysera kommunernas behov av stöd och förutsättningar för samverkan i familjerättsliga ärenden. En viktig del av underlaget har utgjorts av svaren på den enkät som skickades ut till familjerättsverksamheterna under slutet av 2019. Kartläggningen har också fördjupats genom intervjuer med de pilotkommuner som ingick i Stiftelsen Allmänna Barnhusets pilotprojekt om samverkansteam. Barnrättsliga aspekter har diskuterats med representanter för Barnombudsmannen och SKR.

Kartläggningen sammanställs och presenteras under våren 2021.

Barnkonventionen blir svensk lag

Barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020. MFoF har fått frågor om hur socialnämndernas arbete med familjerättsliga frågor påverkas av denna inkorporering av ett internationellt instrument. MFoF har också publicerat en artikel om varför lagstiftaren valt att göra lag av konventionen, hur konventionen/lagen ska tolkas och vilka återverkningar lagen kan tänkas ha på kommunerna. Artikeln innehåller även hänvisningar i form av länkar för de som vill veta mer.

Utbildningsmaterial för samarbetsamtal

MFoF konstaterade i rapporten Samarbetsamtal – Kartläggning av föräldrars och samtalsledares erfarenheter (2016) bland annat att många samtalsledare saknar tillgång till relevant vidareutbildning rörande samarbetsamtal. Myndigheten har därför påbörjat ett arbete med att ta fram ett kunskapsbaserat och, i den mån det är möjligt, evidensbaserat utbildningsmaterial som alla samtalsledare bör vara förtrogna med innan de självständigt leder samarbetsamtal.

Under 2020 genomfördes en förstudie och på grundval av denna beslutades att en webbaserad

samarbetsamtalsutbildning skulle tas fram. Denna ska ge alla samtalsledare, oavsett kommunens storlek och ekonomi, tillfredställande kunskaper om:

- den lagstiftning som ligger till grund för tvister om vårdnad, boende och umgänge,
- barn och föräldrar i separationsprocessen,
- teoretiska och praktiska grunder för konflikt-hantering och medling,
- olika medlingsmodeller, samtalsmetodik med både vuxna och barn samt
- särskilda utmaningar som kan förekomma inom ramen för samarbetsamtal.

Arbetet med att ta fram utbildningen har påbörjats. En intern referensgrupp har bildats och tre externa referensgrupper med samtalsledare, chefer för familjerätter och samarbetsamtalsledare som genomgått en längre samarbetsamtalsutbildning har knutits till projektet. Arbetet med de tre första modulerna pågår och beräknas vara slutfört under våren 2021. De första modulerna rör den juridiska kontexten, konflikt-hantering och medlingsmodeller, samt innehåller rollspel för deltagarna. Den tredje modulen handlar om samtal med barn och ger exempel på hur dessa kan genomföras. Denna modul innehåller också en animerad film. I samtliga moduler ingår föreläsningar, kunskapsdokument med lästips, diskussionsfrågor och hemuppgifter.

Surrogatarrangemang i utlandet

Surrogatarrangemang i utlandet och särskilt handläggning vid fastställande av faderskap vid sådana arrangemang genererar många frågor till myndigheten från yrkesverksamma inom socialtjänsten, privatpersoner och media. Myndigheten har då ofta kunnat hänvisa till MFoF:s Kunskapsstöd som ger vägledning till de myndigheter som kan komma att hantera frågor som rör surrogatarrangemang i utlandet (Ju2018/03399/L2). Kunskapsstödet finns sedan januari 2020 tillgängligt på MFoF:s webbplats. MFoF tar fortfarande tillvara på de kommentarer som lämnas i anslutning till det digitala kunskapsstödet.

När kunskapsstödet lanserades på MFoF:s webbplats i januari 2020 hade ny lagstiftning (3 a § lag (1985:367) om internationella faderskapsfrågor) om fastställande av faderskap genom bekräftelse under medverkan av svensk soci-

alnämnd om barnet har sin hemvist utomlands tillkommit och gällt från den 1 januari 2019. För att svensk socialnämnd ska kunna medverka vid faderskapsfastställelse för ett barn som har hemvist utomlands krävs bland annat att barnet i hemvistlandet inte har några andra rättsliga föräldrar än mannen och hans make, registrerade partner eller sambo. Enligt förarbetena (prop. 2017/18:155, s. 76) behöver det inte framgå uttryckligen av lagen i barnets hemvistland att barnet där inte har några andra rättsliga föräldrar än mannen och hans make, registrerade partner eller sambo. Det kan också framgå på annat sätt, t.ex. av ett surrogatavtal eller av gällande praxis på området.

Att tolka surrogatavtal och utländsk lagstiftning och praxis ställer höga krav på juridisk kompetens hos socialnämnderna för att bedöma sin behörighet att medverka vid faderskapsbekräftelse i de aktuella fallen. Enligt den ovan nämnda paragraf som reglerar socialnämndens behörighet kan ett faderskap fastställas genom bekräftelse under medverkan av socialnämnden i dessa fall. Enligt vad MFoF erfar har denna skrivelse, tillsammans med det komplicerade förfarande enligt vilket socialnämnden har att pröva sin behörighet, lett till att det finns socialnämnder som tolkar sin medverkan som frivillig och regelmässigt hänvisar till domstol vid förfrågningar om fastställande av faderskapet i de aktuella fallen.

Pandemin har påverkat myndighetens arbete när det gäller surrogatarrangemang i utlandet. Bland annat har MFoF fått många frågor från media och andra i samband med att det under våren uppmärksammats att barn som tillkommit genom surrogatarrangemang i utlandet inte kunnat hämtas av de tilltänkta föräldrarna på grund av reserestriktioner och andra hinder. Flera kunskapsaktiviteter, bland annat om kunskapsstödet, har också senarelagts.

Utbildningar och föreläsningar

En central och mycket efterfrågad del av MFoF:s uppdrag är att förmedla kunskap till myndigheter, professioner och andra. Myndigheten försöker därför medverka som föreläsare vid utbildningar, konferenser, workshops och andra sammankomster med familjerättslig inriktning.

Under 2020 har myndigheten bland annat hållit utbildningar för länsstyrelser och Sveriges kommuner och regioner om hur MFoF:s handlägg-

ningsstöd kan användas vid riskbedömningar och medverkat i Familjerättssektionernas Riksförenings (FSR:s) årliga familjerättsdagar med en redogörelse för aktuella frågor inom rätts- och verksamhetsområdet.

MFoF har noterat att offentlig debatt och medial uppmärksamhet kring aktuella händelser, liksom viktiga författningsändringar, ofta skapar efterfrågan på snabba kunskapsbyggande och kunskapsfördelande aktiviteter. Ett aktuellt exempel på ett sådant område är riskbedömningar i samband med vårdnadsöverflyttningar.

Samråd, samverkan och nätverk

MFoF sprider kunskap inom det familjerättsliga området genom att delta i olika utredningar, samråd och nätverk.

Myndigheten har under året deltagit i utredningen Utökade möjligheter att göra utländska föräldraskap gällande i Sverige (Dir. 2020:19). Utredningen ska bland annat överväga och ta ställning till om det bör införas regler som innebär att en kvinna som anses vara barnets mor omedelbart på grund av utländsk lag kan anses vara barnets mor även i Sverige. Uppdraget ska redovisas senast den 21 juni 2021.

Som ansvarig för frågor om särskilt förordnade vårdnadshavare deltar MFoF i Socialstyrelsens nationella kunskapscentrum för ensamkommande barn och unga. MFoF medverkar också i nätverket om barns delaktighet. I detta har MFoF och andra myndigheter och intresseorganisationer under året delat med sig av erfarenheter och pågående och planerade projekt rörande barns delaktighet. MFoF har också ingått i olika referensgrupper, bland annat gällande ändrade föreskrifter om assisterad befruktning. MFoF har även bistått Socialstyrelsen i uppdraget om öppna insatser utan samtycke och placering utan vårdnadshavarens samtycke.

MFoF, Skatteverket, Migrationsverket och Försäkringskassan möts två gånger per år för att diskutera och utbyta kunskap kring aktuella och myndighetsgemensamma frågor. Under 2020 har bland annat fastställande av faderskap och surrogatarrangemang i utlandet diskuterats.

Statistik

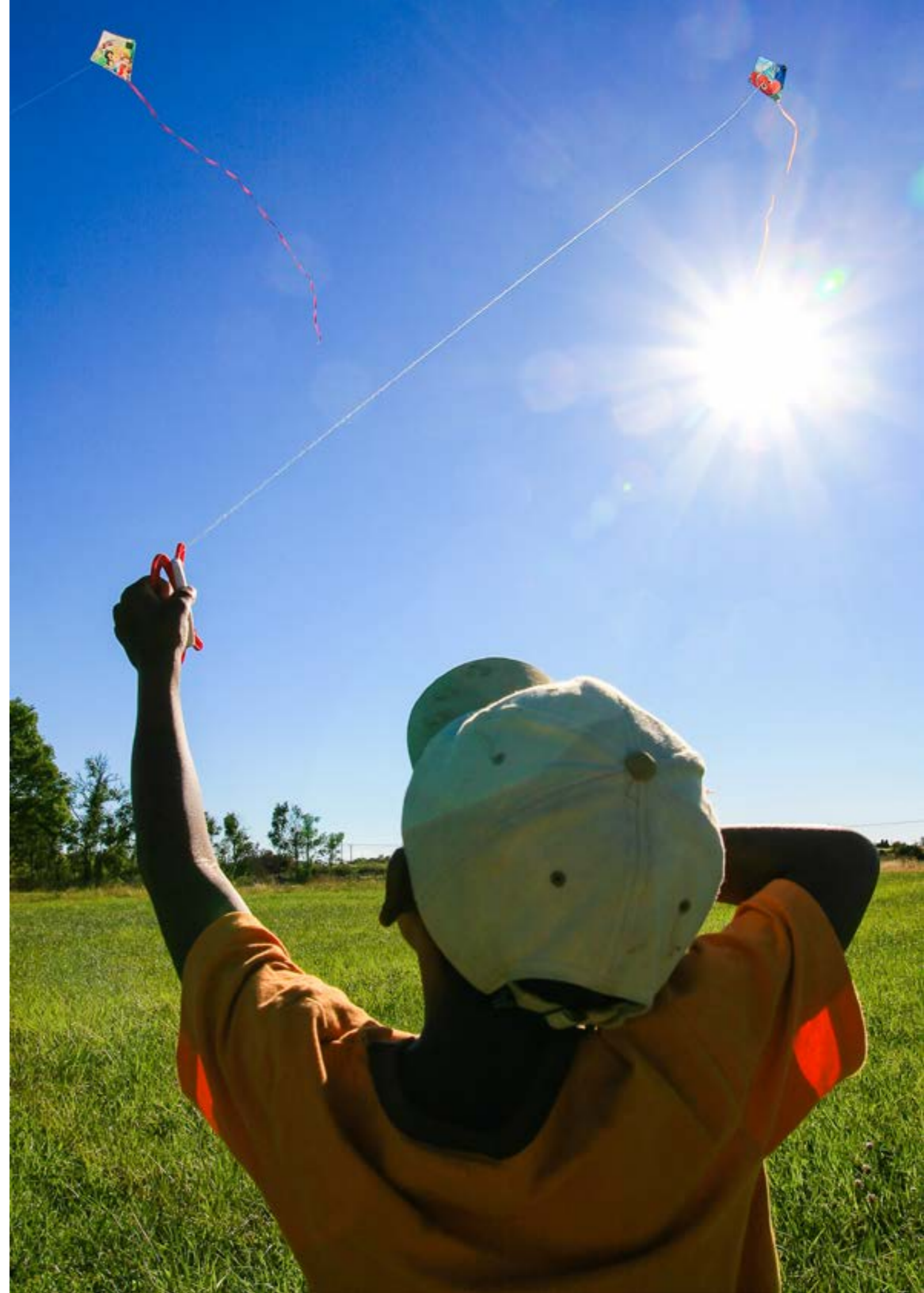
Myndigheten har publicerat officiell familjerättslig statistik enligt 2020 års publiceringsplan. Till grund för statistiken ligger kommunernas svar på den enkät som MFoF årligen skickar ut. Vad gäller 2020 års enkät avseende 2019 års familjerättsliga uppgifter har 20 kommuner inte lämnat svar. För 2018 års uppgifter var antalet 16. I missiven för insamlingen av 2020 års statistikuppgifter förtydligade MFoF viss information och betonade vikten av statistik av god kvalitet även under rådande omständigheter.

För att förenkla och effektivisera arbetet med den officiella statistiken har MFoF under 2020 tecknat avtal med SCB avseende statistikuppgifter inom familjerättsens område. Detta innebär att SCB fortsättningsvis kommer att ombesörja insamling av data på såväl den kommunala familjerådgivningens som familjerättsens område.

Regeringsuppdrag

Uppdrag om stärkt samverkan i familjerättsliga ärenden (S2014/03297/FST och S2018/04676/FST, delvis).

Se närmare beskrivning under rubriken Vårdnad, boende och umgänge tidigare i detta kapitel.

Internationella adoptioner

MFoF prövar svenska adoptionsorganisationers ansökningar om auktorisation att arbeta med internationell adoptionsförmedling i Sverige och i annat land varifrån adoption ska ske. I arbetet ingår också tillsyn över de auktoriserade organisationernas verksamhet samt att följa den internationella utvecklingen på området. Vidare prövar myndigheten ärenden om enskild adoption, utfärdar intyg enligt artikel 23 i Haagkonventionen, godkänner utländska adoptionsbeslut med mera. Myndighetens uppdrag omfattar även bland annat kunskapsförmedling om internationell adoption.

Antalet barn som är tillgängliga för internationell adoption fortsätter att minska. Detta innebär att antalet barn som adopteras till Sverige också minskar. Under 2020 genomfördes 92 adoptioner till Sverige via svenska adoptionsorganisationer. 2019 förmedlades 170 adoptioner och året innan dess genomfördes 190 adoptioner. Andra nordiska och europeiska länder upplever en liknande utveckling. För de svenska avgiftsfinansierade adoptionsorganisationerna innebär detta minskade intäkter och följaktligen besparingar på personal, lokaler och verksamhet. Samtidigt upplever organisationerna att förmedlingsverksamheten är mer komplicerad och krävande än tidigare, bland annat därför att barnen ofta är äldre och har funktionsnedsättningar eller andra särskilda behov. Flera organisationer uttrycker oro över sin ekonomiska situation. Den pågående pandemin innebär naturligtvis ytterligare påfrestningar för både organisationer och väntande föräldrar.

För kommunerna innebär det minskade antalet adoptioner svårigheter att upprätthålla nödvändig kompetens och kapacitet inom adoptionsområdet. Knappa resurser styrs helt enkelt till andra områden. Därmed blir väntetiderna för föräldrautbildning längre och olika former av stöd efter adoption svårare att få.

MFoF prövar auktorisation

Det är bara organisationer som har auktorisation av MFoF som får förmedla internationella adoptioner. För att få auktorisation krävs att organisationen uppfyller kraven i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. En auktorisation kan förenas med villkor och återkallas om organisationen inte uppfyller villkoren eller de krav som anges i lagen.

En organisation som vill förmedla internationella adoptioner måste först ha auktorisation att arbeta i Sverige. Sverigeauktorisering ges för högst fem år. För att få sådan auktorisation krävs att:

- organisationens huvudsakliga syfte är att förmedla internationella adoptioner.
- det står klart att organisationen kommer att förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktmärke.
- organisationen har en styrelse och revisorer samt stadgar som innebär att organisationen är öppen.

Adoptionsorganisationer ska, utöver Sverigeauktorisering, ha auktorisation för varje land som de vill förmedla adoptioner från. MFoF kan också ges sådan utlandsauktorisering för en viss del av ett land eller för adoptionsförmedling från en viss adoptionskontakt. Utlandsauktorisering ges för högst två år.

Under 2020 har tre ideella organisationer – Adoptionscentrum (AC), Barnen Framför Allt Adoptioner (BFA-A) och Barnens Vänner internationell adoptionsförening (BV) – haft auktorisation för internationell adoptionsförmedling. För samtliga organisationer gäller auktorisationen för tiden 1 januari 2018 – 31 december 2021.

Dessa organisationer hade vid utgången av 2020 auktorisation att arbeta med internationell adoptionsförmedling i 17 länder (se tabell). Samtliga länder är anslutna till FN:s barnkonvention (BK i tabellen Auktorisationer 2019 nedan). 15 länder är anslutna till 1993 års Haagkonvention (HK i samma tabell).

	BK	HK	Adoptionscentrum	Barnen Framför Allt – adoptioner	Barnens Vänner	Kommentar
Colombia	Ja	Ja	✓			
Filippinerna	Ja	Ja	✓			
Indien	Ja	Ja	✓	✓		
Kina	Ja	Ja	✓			Auktorisation gäller endast avslutande av pågående adoptioner
Lesotho	Ja	Ja	✓			
Litauen	Ja	Ja		✓		
Madagaskar	Ja	Ja	✓			
Panama	Ja	Ja				
Serbien	Ja	Ja	✓			
Sydafrika	Ja	Ja	✓			
Sydkorea	Ja	Nej	✓			
Taiwan	Ja	Nej	✓	✓	✓	
Thailand	Ja	Ja	✓	✓		
Tjeckien	Ja	Ja		✓		
Ungern	Ja	Ja	✓	✓		
Vietnam	Ja	Ja	✓			
Zambia	Ja	Ja	✓			

Antal förmedlade adoptioner

2020 anlände totalt 92 barn genom adoptionsorganisationerna. Flest barn kom från Taiwan (29 barn), Sydkorea (13 barn) och Sydafrika (11 barn).

Organisation	Flickor	Pojkar	Alla
Adoptionscentrum	13	34	47
BFA-A	10	17	27
BV	8	10	18
Totalt	31	61	92

MFoF utövar tillsyn

MFoF ansvarar för tillsynen över de auktoriserade adoptionsorganisationernas förmedlingsverksamhet. Detta innebär bland annat att myndigheten övervakar att organisationernas verksamhet bedrivs enligt lag och principen om barnets bästa. Årliga tillsynsbesök, granskning av årsredovisningar och rapporter och uppföljning av klagomål

är viktiga delar av detta arbete. MFoF genomför även resor i syfte att samla information och kunskap om förmedlingsländerna. Myndigheten har dessutom kontinuerlig kontakt med adoptionsorganisationerna för att hålla sig orienterad om deras arbete i Sverige och i utlandet.

MFoF fastställde i början av året en tillsynsplan vilken tydliggör myndighetens arbetssätt. Planen

omfattar vissa årligen återkommande aktiviteter som exempelvis granskningar av årsredovisning, verksamhetsberättelse, styrelseprotokoll och rapporter från organisationerna. Vidare beskrivs hur utredning, bevakning och uppföljning av olika förhållanden rörande organisationernas förmedlingsarbete sker, samt formerna för uppföljning av omständigheter som uppmärksammats i samband med auktorisation och tillsyn. Tillsynsplanen beskriver också utredning av, och resor till, prioriterade länder.

2020 års tillsynsarbete har bland annat skett genom samtal med adoptionsorganisationerna, granskning av handlingar (styrelseprotokoll, ekonomisk redovisning, reserapporter, utlämnandearbenden med mera) samt uppföljning av uppgifter från enskilda. Myndigheten har detta år särskilt fokuserat på att granska huruvida organisationerna har planering och tillräckliga medel för avveckling samt deras arbete med riskanalyser. Även formerna för arkivering, dokumentation och utlämnande av handlingar har granskats. Trots pandemin har den fastställda tillsynsplanen väsentligen kunnat följas. Till de aktiviteter som inte kunnat genomföras hör exempelvis planerade resor till Kina och Sydkorea. De årliga tillsynsbesöken hos adoptionsorganisationerna har genomförts digitalt.

Uppgifter om oegentligheter

MFoF har i uppdrag att se till att adoption av barn till Sverige sker enligt lag och på ett etiskt godtagbart sätt. Myndigheten medverkar därför i olika forum och sammankomster där bland annat misstänkta oegentligheter uppmärksammas och hanteras. Myndigheten samverkar också med andra länders centralmyndigheter.

Myndigheten har under 2020 arrangerat en utbildning för de svenska adoptionsorganisationerna med fokus på risker för korruption i adoptionsprocessen. Under denna föreläste Institutet Mot Mutor (IMM) om hur korruption kan identifieras och motverkas. Organisationerna har framfört önskemål om fortsatt fortbildning på ämnet.

MFoF följer utredningarna i Chile avseende oegentligheter vid internationella adoptioner under 1970–90-talen och publicerar väsentlig ny information på myndighetens webbplats. Brottsutredningen i Chile uppges fortskrida och enligt uppgift utreds även anmälningar från enskilda. MFoF har publicerat information på myndighet-

ens webbplats om hur adopterade från Chile kan gå tillväga för att bli delaktig i utredningen. Det finns inga exakta uppgifter om när utredningen kommer vara färdig.

Det är inte del av MFoF:s uppdrag att utreda uppgifter om oegentligheter i samband med internationella adoptioner långt tillbaka i tiden. Myndigheten har dock framfört till regeringen att det bör utredas vilka åtgärder svenska staten bör vidta när uppgifter om sådana händelser framkommer.

Kunskapsförmedling och tillämpningsstöd

MFoF är kunskapsmyndighet inom området internationella adoptioner. Myndigheten genomför därför olika aktiviteter och producerar material för att öka kunskapen hos kommuner och enskilda om internationell adoption och adopterades situation. Myndighetens förhoppning är att dessa åtgärder främjar en mer likformig tillämpning av lagar och regler.

En viktig uppgift under 2020 har varit att uppdatera MFoF:s allmänna råd om socialnämndens handläggning av ärenden om adoption (HSLF-FS 2017:48) i ljuset av de lagändringar som trädde ikraft 1 september 2018. De nya allmänna råden väntas publiceras i början av 2021.

Stöd före, under och efter adoption

Vid internationell adoption medverkar samhället till familjebildningen, och både adopterade och deras föräldrar har en lag- och konventionsgrundad rätt till stöd.

Adoption är i sig en stark skyddsfaktor för det adopterade barnet, men innebär också särskilda utmaningar för den adopterade och för adoptivföräldrarna. I många kommuner genomförs få adoptioner vilket gör det svårt att upprätthålla tillräcklig kompetens.

Under 2017 skickade MFoF en skrivelse till Socialdepartementet (dnr 5.1:499/17) där myndigheten belyste behovet av stöd i samband med adoption. I slutet av 2019 höjde regeringen MFoF:s anslag med 2,5 miljoner kronor för 2020 och därefter 2 miljoner kronor årligen. Tack vare anslagshöjningen arbetar nu MFoF med att:

- samordna den obligatoriska föräldrautbildningen. Kommunerna har fortsatt ansvar att anvisa till föräldrautbildning. MFoF ansvarar

för utbildningsmaterial, kvalitetssäkring och uppföljning av utbildningarna (se särskild rubrik nedan),

- upprätta och förvalta en kunskapsställning om internationell adoption, riktad till de som i sin profession möter adopterade,
- utforma en nationell modell för tidigt stöd efter adoption för att ge förutsättningar för ett jämlikt stöd över landet, samt
- arbeta fram en vägledning som hjälper kommuner att stödja internationellt adopterade vid ursprungssökning.

FIA - obligatorisk föräldrautbildning inför internationell adoption

Myndigheten ansvarar för att tillhandahålla utbildningsmaterialet för den obligatoriska föräldrautbildningen inför internationell adoption (FIA) och utbildar de som håller i denna utbildning. Det är fortsatt kommunens uppgift att anvisa de som vill delta till en lämplig föräldrautbildning.

MFoF har också sedan mars 2020 arbetat med att samordna den obligatoriska föräldrautbildningen i Sverige. Samordning är viktig dels för att göra det mesta av begränsade utbildningsresurser, dels för att underlätta för adoptivföräldrar i olika delar av landet att få tillgång till likvärdig utbildning. Samordningen skapar också en större tydlighet för kommuner och enskilda. Ett viktigt medel för samordning är att kontinuerligt erbjuda sammankomster och fortbildning för de FIA-utbildare som omfattas. Myndigheten har nyligen tagit initiativ till ett nätverk för utbildare. Detta nätverk kommer att utgöra referensgrupp vid kommande uppdateringar av utbildningsmaterialet.

Verksamma föräldrautbildare som uppfyller MFoF:s kriterier presenteras på myndighetens webbplats från och med december 2020.

MFoF är en ofta anlita expertföreläsare eller prestatör under olika konferenser, utbildningsda-

gar och liknande sammankomster. MFoF besvarar också ett stort antal frågor om internationell adoption via e-post och telefon.

För att möta socialtjänstens behov av ny kunskap om anknytning och samspel mellan adopterade och adoptivföräldrar har MFoF under året inlett ett samarbete med Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). SBU hjälper bland annat till med att undersöka hur mycket forskning om relevanta metoder och erfarenheter som finns i Sverige och internationellt.

Ursprungssökning vid internationell adoption – vägledning för kommuner

Inför 2020 fick myndigheten ytterligare medel för att ta fram en vägledning till hjälp för kommuner i arbetet att bistå internationellt adopterade att söka sitt ursprung.

Vid utformningen av denna vägledning har MFoF använt myndighetens kunskap inom adoptionsområdet liksom de erfarenheter som förvärvats genom pilotprojektet för individuellt stöd vid ursprungssökning. Därtill har information inhämtats från olika samarbetskontakter som exempelvis andra länders centralmyndigheter, Haagkonferensen för internationell privaträtt och International Social Service (ISS). Vägledningen har remitterats till ett antal instanser (Adopterades föreningar, auktoriserade adoptionsorganisationer, Familjerättssociomerns Riksförening, Göteborgs Stad, Sveriges Kommuner och Regioner, Socialstyrelsen och Utrikesdepartementet) för synpunkter. Vägledningen kommer att finnas tillgänglig på MFoF:s webbplats i början av 2021. Därefter planerar MFoF att genomföra olika aktiviteter i syfte att kommunicera vägledningen och stödja kommuner i deras arbete med att stödja internationellt adopterade vid ursprungssökning.

Kostnadsutveckling och myndighetens arbete för enhetlighet och transparens

Av det ovan nämnda har framgått att det sjunkande antalet förmedlade adoptioner inneburit att de avgiftsfinansierade organisationernas totala intäkter minskat, och att deras kostnader för handläggning samtidigt ökat. Detta har lett till högre genomsnittliga kostnader för de som önskar adoptera.

Avgiften till organisationen kan delas upp i två delar: en Sverigedel och en utlandsdel. Sverigedelen avser kostnader för organisationens arbete i Sverige. Utlandsdelen hänför sig till kostnader i utlandet. Kostnadsutvecklingen de senaste fem åren redovisas i tabellen.

Belopp i tkr	2015	2016	2017	2018	2019
Organisationernas avgifter för ...					
1. kostnader i Sverige	94	100	97	104	118
2. kostnader i ursprungslandet	70	67	66	65	70
Summa	164	167	163	169	188
Övriga kostnader som familjen betalar					
3. Översättning, legaliseringar med mera	21	23	24	27	26
4. Resa och uppehälle	59	52	54	55	56
Summa	80	75	78	82	82
Total - genomsnittlig kostnad för familjen	244	242	241	251	270

Källa: De auktoriserade adoptionsorganisationerna i villkorsbilaga 2. Uppgifterna bygger på samtliga adoptioner respektive år. Organisationerna har redovisat sina avgifter per land (1 och 2) och beräknade övriga kostnader per land (3 och 4). Genomsnittskostnaden är ett vägt medelvärde.

Arbete för ökad enhetlighet och transparens vad gäller kostnader

Det är viktigt att kunna jämföra olika kostnader mellan organisationer och över tid. MFoF fortsätter därför arbetet med att främja en mer enhetligt kostnadsredovisning. Myndigheten arbetar också för ökad transparens kring avgifter och kostnader i utlandet. MFoF föreskriver i villkor hur organisationerna ska redovisa kostnaderna. Myndigheten begär in dessa kostnadsredovisningar och jämför mot tidigare år och kostnadsutvecklingen i landet. Vid oklarheter begär MFoF in underlag och ställer uppföljande frågor.

Om en adoptionsorganisation bedriver annan verksamhet får detta inte äventyra förtroendet för adoptionsverksamheten. Annan verksamhet – t.ex. medlemsverksamhet och stöd/biståndsverksamhet - måste därför hållas ekonomiskt skild från adoptionsverksamheten och redovisas separat. MFoF granskar återkommande relationen mellan verksamhetsområden och

att dessa så långt det är möjligt hålls åtskilda vad gäller ekonomi och personal.

Andra myndighetsuppgifter rörande till internationella adoptioner

Artikel 23-intyg

Av Haagkonventionen följer att när behörig myndighet i adoptionslandet intygat att adoptionen genomförts i enlighet med Haagkonventionen ska adoptionen automatiskt erkännas i övriga medlemsstater. MFoF utfärdar dessa så kallade artikel 23-intyg eller Haagintyg när adoptionen, i enlighet med det andra landets nationella lagstiftning, har ägt rum i Sverige. Under 2020 utfärdades tre (3) artikel 23-intyg. Detta kan jämföras med 10 intyg under 2019.

Godkännanden av utländska adoptionsbeslut

MFoF handlägger ärenden om godkännande av utländska adoptionsbeslut. Regleringen av detta förfarande har förändrats genom lag (2018:1289)

om adoption i internationella situationer, vilken trädde i kraft den 1 september 2018.

Om den som har adopterats var svensk medborgare eller hade sin hemvist i Sverige när adoptionsförfarandet inleddes, ska MFoF godkänna det utländska adoptionsbeslutet för att beslutet ska gälla i Sverige,

Myndigheten får även godkänna beslut om utländskt adoption i två andra situationer. Det är möjligt i de situationer då adoptionen inte har

genomförts i enlighet med LIA men det finns synnerliga skäl och det vore stötande att inte godkänna adoptionsbeslutet. MFoF får även godkänna ett utländskt beslut om adoption som har meddelats av behörig myndighet i ett annat land än barnets hemland (ett så kallat tredjeland), om det fanns skälig anledning till att saken prövades i den andra staten.

Statsbidrag till organisationer på adoptionsområdet

MFoF har i uppdrag att fördela statsbidrag till svenska auktoriserade adoptionsorganisationer och riksorganisationer för adopterade. Enligt regleringsbrevet för 2020 fick MFoF betala ut högst 1 800 000 kronor. MFoF har fördelat statsbidraget enligt den reglering som följer av förordningen (2008:1239) om statsbidrag till auktoriserade adoptionsorganisationerna och till riksorganisationer för adopterade (statsbidragsförordningen).

För adoptionsorganisationerna har detta inneburit att hälften av statsbidraget har fördelats med lika stort belopp till varje organisation och den andra hälften har fördelats efter genomsnittligt antal förmedlade adoptioner under de två senaste kalenderåren. Ingen adoptionsorganisation har fått mer än 10 000 kronor i statsbidrag per förmedlad adoption under en tvåårsperiod.

När det gäller riksorganisationerna för adopterade har MFoF i enlighet med statsbidragsförordningen gett verksamhetsstöd till de organisationer som ansökt om bidrag och befunnits uppfylla vissa kriterier. Dessa organisationer beviljades bidrag 2020: Adopterade Koreaners Förening (60 000 kr), Adopterade Etiopiers och Eritreaners förening (13 500 kr) och Chileadoption (20 000 kr).

(SEK)	Statsbidrag	Adoptioner årligen, genomsnitt 2018-2019	Per adoption
Adoptionscentrum	868 715	101	8 601
Barnen Framför Allt - Adoptioner	609 970	61	10 000
Barnens vänner - internationell adoptionsförening	180 000	18	10 000
Totalt	1 658 685	180	9 215

Med anledning av pandemin gav Regeringen den 4 juni 2020 MFoF uppdrag att fördela och utbetala ytterligare statsbidrag om upp till 3 500 000 kronor till auktoriserade adoptionsorganisationer för att göra det möjligt att fullfölja redan påbörjade adoptionsprocesser och säkerställa att barn som redan har matchats med adoptivföräldrar kan förenas med sin nya familj. Efter att ha övervägt alternativa fördelningsmodeller beslutade MFoF att fördela medlen utifrån det antal barn

som vid tidpunkten för regeringens beslut hade matchats med adoptivföräldrar i Sverige. Samtliga tre auktoriserade adoptionsorganisationer ansökte och fick bidrag: Adoptionscentrum beviljades 1 971 264 kr, Barnen Framför Allt – Adoptioner 965 517 kr och Barnens Vänner 563 218 kr. Adoptionsorganisationernas användning av statsbidraget har slutredovisats till MFoF i januari 2021. MFoF ska i sin tur redovisa bidraget till regeringen.

Samarbete och samverkan i adoptionsfrågor

Myndigheten samverkar med ett flertal internationella aktörer, bland annat Haagkonferensen för internationell privaträtt men även den icke-statliga organisationen International Social Service/ International Reference Centre for the Rights of Children Deprived of their Family (ISS/IRC) som arbetar med barns rättigheter i internationella sammanhang. MFoF inhämtar också fortlöpande information om olika förhållanden i ursprungsländer från olika FN-organ, Haagsekretariatet samt organisationer som ISS/IRC.

MFoF deltar även i ett nätverk bestående av centralmyndigheter från de olika mottagarländerna, Intercountry Adoption Network (ICAN-gruppen). ICAN-gruppen har under året hållit två digitala möten där aktuella frågor inom det internationella adoptionsområdet har diskuterats. Även de nordiska centralmyndigheterna möts en gång per år. Vid dessa möten, och i löpande kontakter mellan myndigheterna under året, tas bland annat landspecifik information upp samt andra frågor inom det internationella adoptionsområdet. Samverkan med svenska utlandsmyndigheter är mycket viktig för myndighetens auktorisations- och tillsynsverksamhet. MFoF har även under 2020 fått värdefull hjälp av utrikesdepartementet i Stockholm och flera utlandsmyndigheter.

MFoF har inte fått några besök från andra länders adoptionsmyndigheter eller internationella samarbetspartners under pandemiåret 2020.

Nationellt ingår MFoF i ett myndighetsnätverk, där även Migrationsverket, Skatteverket och Domstolsverket har deltagit. Pandemin har påverkat möjligheterna till sammankomster under året men vid två tillfällen har nätverket kunnat träffas digitalt och utbyta erfarenheter på MFoF:s samtliga områden för att gemensamt nå en större samsyn och rättssäkerhet. Utöver de officiella mötena har löpande kontakter hållits vid behov. Under 2021 kommer Försäkringskassan också att delta vid mötena.

Enskild adoption

Den eller de som vill adoptera ett barn från utlandet ska enligt huvudregeln anlita en auktoriserad adoptionsorganisation. Undantag kan göras i enskilda fall för adoption som avser släktingbarn eller där det annars finns särskilda skäl. MFoF

ska i dessa fall, innan barnet lämnar landet, pröva om förfarandet är godtagbart.

Prövning av förfarandet vid enskilda adoptioner

MFoF prövar om det finns särskilda skäl att adoptera utan anlitan av en auktoriserad adoptionsorganisation samt om det förfarande som de sökande beskriver är godtagbart. Samma krav på medgivande från socialnämnden och genomgången föräldrautbildning gäller som vid adoptioner förmedlade av adoptionsorganisation.

MFoF har under 2020 prövat 22 ärenden om enskild adoption. Under 2019 var motsvarande antal 17 ärenden. Myndigheten lägger betydande resurser på att informera enskilda om förutsättningarna för enskild adoption men antalet ansökningar är lågt, även om de faktiskt ökar.

I ärenden om enskild adoption där barnets hemvistland är anslutet till 1993 års Haagkonvention ska konventionens bestämmelser följas. MFoF är centralmyndighet enligt konventionen och har under 2020 uppfyllt åtagandet. Det innebär att myndigheten har förmedlat de handlingar som enligt konventionen ska lämnas till det andra landet, vid behov samrätt med det andra landets centralmyndighet samt säkerställt att adoptionsprocessen i övrigt uppfyller konventionens bestämmelser.

Regeringsuppdrag

Uppdrag att genomföra ett pilotprojekt med individuellt stöd till adopterade i samband med ursprungssökning (S2019/05315/RS, delvis).

Regeringen har gett MFoF i uppdrag att under 2020-2021 genomföra ett pilotprojekt med individuellt stöd till internationellt adopterade som söker sitt ursprung.

Sedan maj 2020 erbjuder MFoF ett sådant stöd. Stödet utgår från den adopterades individuella behov och består i första hand av vägledning och olika former av hjälp till självhjälp under sökningsprocessen. Stödet kan även omfatta hjälp med översättning av adoptionsdokument och bistånd med telefontolk vid första kontakten vid en återförening.

En ytterligare viktig del av stödet är att hjälpa den adopterade vid kontakter med andra länders myndigheter och organisationer. En väsentlig del av projektets första år har därför ägnats åt att

bygga upp kontaktvägar och att inhämta information om andra länders möjlighet att bistå. Andra länders centralmyndigheter, liksom utländska och svenska ambassader, har varit viktiga i detta arbete.

Under projektets inledande år inkom 85 ansökningar till projektet varav 79 av dessa resulterade i någon form av individuellt stöd. De som nyttjat stödet får möjlighet att anonymt fylla i en digital enkät med svar på frågor om hur relevant och effektivt stödet varit. Vid årets slut har de som svarat generellt varit nöjda med stödet, vilket MFoF också generellt upplever utifrån kontakten med de sökande.

Erfarenheter och återkoppling utifrån detta uppdrag har använts som ingående parametrar i arbetet med den vägledning som ska hjälpa kommuner att lämna stöd vid ursprungssökning.

Samtidigt är det troligt att stöd till ursprungssökning även fortsättningsvis kommer att vara en relativt sällan förekommande och mycket speciell ärendekategori för de flesta kommuner. Dess hantering kräver speciella kunskaper om bland annat rättsliga och politiska förhållanden i andra länder och under andra tidsperioder, samt etablerade vägar in i andra länders myndigheter och internationella organisationer. Ett alternativ skulle kunna vara att bygga central kapacitet vid MFoF, direkt tillgänglig för alla internationellt adopterade i Sverige. Myndigheten har redan förvärvat avsevärd kunskap och erfarenhet inom området och skulle, om nödvändiga resurser gjordes tillgängliga, relativt snabbt kunna organisera en sådan verksamhet på ett effektivt, rättssäkert och resursekonomiskt sätt.

Åtminstone bör det övervägas om MFoF:s uppdrag att tillhandahålla direkt stöd för ursprungssökning bör förlängas till dess kommunerna uppnått jämn och nödvändig nivå. Även uppdraget att producera vägledande material kan behöva följas av ett nytt uppdrag att ta fram ytterligare nödvändiga vägledningar samt genomföra spridnings- och utbildningsaktiviteter.

Uppdrag att tillhandahålla adoptionsspecifikt professionellt samtalsstöd till målgruppen adopterade (S2020/03859/SOF).

Olika teman och frågor kopplade till adoptionen kan aktualiseras i när som helst i livet. Som en ytterligare åtgärd för att hjälpa adopterade har MFoF fått i uppdrag att tillhandahålla ett adoptionsspecifikt professionellt samtalsstöd till adopterade som så önskar. Stödet är avsett att vara ett komplement till den hjälp som erbjuds inom den ordinarie hälso- och sjukvården.

MFoF har valt att upphandla detta stöd enligt Lagen om offentlig upphandling. Efter utvärdering av inkomna anbud slöts avtal med Apoteksgården kognitiva center AB. Apoteksgården har sedan 1 september 2020 erbjudit kostnadsfritt samtalsstöd. Enligt uppdraget ska strukturen för stödet organiseras för att uppnå en så bra kvalitet och en så stor tillgänglighet som möjligt samt delvis kunna ges utanför ordinarie kontorstid. Uppdraget gäller till och med 2021.

Myndigheten har på olika sätt informerat om att detta stöd nu är tillgängligt, inklusive genom annonsering och direkta kontakter med de adopterades föreningar, svenska adoptionsorganisationer och yrkesverksamma som möter målgruppen. Detta informationsarbete fortsätter under 2021.

Uppdraget ska delredovisas till Socialdepartementet senast 31 maj 2021 och slutredovisas 31 januari 2022. Redovisningarna ska innehålla en redogörelse som visar de vanligaste orsakerna till stödbehovet, typ av stöd och antal enskilda individer som använt sig av tjänsten.

Utöver den redogörelse som uppdraget omfattar tror MFoF att en djupare och mer systematisk sammanställning av erfarenheterna av detta stöd skulle kunna hjälpa till att skapa en mer långsiktig hållbar bild av målgruppens behov och hur dessa kan tillgodoses.

Uppdrag att ansvara för fördelning och utbetalning av statsbidrag till följd av Covid-19 (S2020/05018/RS (delvis))

Detta beskrivs närmare ovan under rubriken Statsbidrag till organisationer på adoptionsområdet.

Kostnader och intäkter fördelade på verksamhet

Verksamhetsindelade kostnader 2020

(tkr)	Internationella adoptioner	Familjerätt	Föräldraskapsstöd	Familjerådgivning	Totalt	Jmf 2019	Jmf 2018
Personalkostnader	8 433	4 976	4 181	386	17 976	16 026	13 002
Lokaler	472	279	234	22	1 006	900	1 895
Övrigt	2 890	2 150	1 285	208	6 534	6 327	6 438
Summa verksamhetskostnader	11 795	7 405	5 700	616	25 516	23 253	21 335
Regeringsuppdrag	3 459	985	1 973		6 417	1 570	475
Lämnade bidrag	1 752				1 752	1 800	1 800
Summa kostnader	17 006	8 390	7 673	616	33 685	26 624	23 610

Verksamhetsindelade intäkter 2020

(tkr)	Internationella adoptioner	Familjerätt	Föräldraskapsstöd	Familjerådgivning	Totalt	Jmf 2019	Jmf 2018
Intäkter av anslag	11 790	7 403	5 700	616	25 509	23 168	20 754
Intäkter av avgifter och ersättningar	5	2			7	86	581
Intäkter av bidrag	3 459	985	1 973		6 417	1 570	475
Erhållna anslagsmedel för lämnade bidrag	1 752				1 752	1 800	1 800
Summa intäkter	17 006	8 390	7 673	616	33 685	26 624	23 610

För jämförelse, se motsvarande tabeller i föregående års årsredovisning.

Finansiell redovisning

(tkr)	Not	2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	25 500	23 167
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	7	83
Intäkter av bidrag	3	6 425	1 571
Finansiella intäkter	4	0	3
Summa		31 933	24 824
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-21 475	-16 269
Kostnader för lokaler		-1 738	-945
Övriga driftkostnader	6	-8 271	-7 310
Finansiella kostnader	7	-2	-16
Avskrivningar och nedskrivningar		-448	-284
Summa		-31 933	-24 824
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	1	5 252	1 800
Lämnade bidrag	8	-5 252	-1 800
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

(tkr)	Not	2020-12-31	2019-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	9	265	403
Summa		265	403
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	589	0
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	1 138	642
Summa		1 727	642
Kortfristiga fordringar			
Forordningar hos andra myndigheter	12	585	686
Övriga kortfristiga fordringar	13	10	0
Summa		595	686
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	14	542	401
Summa		542	401
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-846	-500
Summa		-846	-500
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16	7 018	3 890
Summa		7 018	3 890
SUMMA TILLGÅNGAR		9 301	5 521

Balansräkning forts.

(tkr)	Not	2020-12-31	2019-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	17	0	0
Summa		0	0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	109	215
Övriga avsättningar	19	358	145
Summa		467	360
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	1 991	1 045
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	21	2 545	608
Leverantörsskulder		2 172	1 403
Övriga kortfristiga skulder	22	412	308
Summa		7 121	3 364
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	1 629	1 019
Oförbrukade bidrag	24	83	779
Summa		1 712	1 798
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		9 301	5 521

Anslagsredovisning

Anslag (tkr)	Not	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 9 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (Ramanslag) ap.1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	25	500	27 598	28 098	-27 253	846
Uo 9 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (Ramanslag) ap.2 Tillfälligt stöd till auktoriserade	26	0	3 500	3 500	-3 500	0
Summa		500	31 098	31 598	-30 753	846

Tilläggsupplysningar

Alla belopp i den finansiella redovisningen, samt i tabeller i årsredovisningen, redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds (MFoF) bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Brytdagen föregående år var den 3 januari.

Efter brytdagen har fakturor överstigande 15 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Upplysningar för jämförelseändamål

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har pga ökade uppdrag tvingats flytta till nya lokaler och har sedan 2020-10-01 haft dubbla hyror.

Dessa har för kvartal 1 2021 bokats som en upplupen kostnad. Eventuellt kan lokalerna hyras ut under kvartal 2. Osäkerheten kring detta har gjort att de dubbla hyrorna för kvartal 2 har bokats som en avsättning.

Antalet anställda har ökat med 7 personer.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas förvärvade licenser samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde som överstiger ett halvt prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (helt prisbasbelopp = 47,3 tkr år 2020) och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Förvärv av likartade tillgångar som uppgår till ett värde av minst 50 tkr ska redovisas som anläggningstillgångar även om respektive tillgång är av mindre värde. Övriga kriterier för anläggningstillgång ska dock vara uppfyllt. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 50 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod från den månad tillgången tas i bruk. Bärbara datorer kostnadsförs vid anskaffning. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avräkningstider	
3 år	Datorer och kringutrustning inklusive licenser Maskiner och andra tekniska anläggningar
5 år	Inredningsinventarier

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare/andra styrelseuppdrag	Ersättning i tkr
Kristina Svartz Generaldirektör tom 2020-01-06 (ersättningen avser hela 2020) Ledamot i Arbetsgivarverkets styrelse	74
Reseförmån	8
Maria Lundmark Tillförordnad generaldirektör 2020-01-07 – 2020-08-18 (ersättningen avser hela 2020)	858
Kostförmån	1
Per Bergling Generaldirektör from 2020-08-19 (ersättningen avser hela 2020)	431
Bostadsförmån	16
Rådsledamöter/ andra styrelseuppdrag	Ersättning i tkr
Annika M Eriksson Migrationsrättsexpert Migrationsverket	5
Henrik Mungenast HR-chef Folke Bernadotteakademien	3
Anna Sarkadi Professor i socialmedicin Uppsala Universitet	4
Maria Eriksson Professor, ämnesföreläsare för Social välfärd med inriktning mot civilsamhället Ersta Sköndal Bräcke Högskola	5
Magnus Jägerskog Generalsekreterare Bris	3
Marie-Helena Fjällås Läkare	1
Pia Steensland Riksdagsledamot	2
Thomas Söderström Liberalernas gruppleddare i Luleå	2
Ersättningar för 2019 är utbetalda i januari 2020	

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2020	2019
Totalt	0,33	0,6
Andel 60 dagar eller mer	0,00	0,0
Kvinnor	0,43	0,0
Män	0,00	0,0
Anställda - 29 år	0,00	0,0
Anställda 30 år - 49 år	0,35	0,0
Anställda 50 år -	0,00	0,0

Sjukfrånvaro för andel 60 dagar eller mer, män, anställda -29 år, anställda 50- år lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under 10 personer alternativt att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Noter

(tkr)

Resultaträkning		2020	2019	
Not	1	Intäkter av anslag		
		Intäkter av anslag	25 500	23 167
		Summa	25 500	23 167
		Utgifter i anslagsredovisningen	-30 753	-24 967
		Saldo	-5 252	-1 800
		Uo 9 4:1 Ramanslag		
		ap.1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	1 752	1 800
		Redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag.		
		UO 9 4:1 Ramanslag		
		ap.2 Tillfälligt stöd till auktoriserade adoptionssammanslutningar (ram)	3 500	-
		Redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag.		
		Summa	5 252	1 800
Not	2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
		Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	7	83
		Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	0
		Summa	7	83
		<i>Intäkter av avgifter enligt 4§ avgiftsförordningen avser försäljning av informationsmaterial.</i>		
Not	3	Intäkter av bidrag		
		Från Kammarkollegiet erhållna bidrag:		
		Uppdrag att stödja genomförandet av den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd	1 494	992
		Uppdrag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd om ökad kunskap i frågor som rör surrogatarrangemang i utlandet	-	146
		Uppdrag om stärkt samverkan i familjerättsliga ärenden	985	432
		Uppdrag att genomföra ett pilotprojekt med individuellt stöd till adopterade i samband med ursprungssökning	1 987	-
		Uppdrag att tillhandahålla adoptionsspecifikt professionellt samtalsstöd till målgruppen adopterade	1 472	-
		Uppdrag att inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa & suicidalprevention	479	-
		Försäkringskassan, Kompensation för höga sjuklönekostnader	8	-
			6 425	1 571

Resultaträkning forts.		2020	2019
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	1
	Ränteintäkter på lån i Riksgälden	0	2
	Summa	0	3
	<i>Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll.</i>		
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	13 941	10 064
	Varav lönekostnader ej anställd personal	30	0
	Sociala avgifter	7 010	5 559
	Övriga kostnader för personal	524	646
	Summa	21 475	16 269
	<i>Jämförelsetalen för 2019 har korrigerats.</i>		
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Konsulttjänster	3 929	3 098
	Datatjänster	2 887	1 733
	Resekostnader	483	1 416
	Köp av varor	400	311
	Övrigt	572	753
	Summa	8 271	7 310
	<i>Ökade driftskostnader jämfört med motsvarande period föregående år beror på att verksamheten ökat betydligt då myndigheten har fått fler regeringsuppdrag. För att hantera den ökade verksamheten har Myndigheten för familjerätt och föräldraskap flyttat in i större lokaler, med dubbla hyror och serviceavtal under delar av året som följd. Ett ökat användande av konsulter samt uppbyggande av IT-drift av Försäkringskassan förklarar resten av ökningen.</i>		
	<i>Under året har hotell och resor minskat med nästan 1 miljon kr p g a Covid19.</i>		
Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	14
	Övriga finansiella kostnader	2	2
	Summa	2	16
	<i>Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll.</i>		
Not 8	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till organisatiner och ideella föreningar	5 252	1 800
	Summa	5 252	1 800

Balansräkning		2020-12-31	2019-12-31
Not 9	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	414	0
	Årets anskaffningar	0	414
	Summa anskaffningsvärde	414	414
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-12	0
	Årets avskrivningar	-138	-12
	Summa ackumulerade avskrivningar	-150	-12
	Utgående bokfört värde	265	403
Not 10	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Årets anskaffningar	625	0
	Summa anskaffningsvärde	625	0
	Årets avskrivningar	-36	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-36	0
	Utgående bokfört värde	589	0
Not 11	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	1 224	1 196
	Årets anskaffningar	798	102
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningar	-56	-75
	Summa anskaffningsvärde	1 966	1 224
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-581	-344
	Årets avskrivningar	-273	-273
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	27	35
	Summa ackumulerade avskrivningar	-827	-581
	Utgående bokfört värde	1 138	642
Not 12	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	585	686
	Summa	585	686
Not 13	Övriga kortfristiga fordringar		
	Kreditnotor som nyttjas nästföljande år	10	0
	Summa	10	0
Not 14	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	440	172
	Övriga förutbetalda kostnader	102	229
	Summa	542	401
	<i>Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har pga ökade uppdrag flyttat till nya lokaler och har sedan 2020-10-01 haft dubbla hyror.</i>		

Balansräkning forts.		2020-12-31	2019-12-31
Not 15	Avräkning med statsverket		
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Redovisat mot anslag	3 500	0
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-3 500	0
	Fordringar /Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-500	-2 098
	Redovisat mot anslag	27 253	24 967
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-27 598	-24 737
	Återbetalning av anslagsmedel	0	1 368
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-846	-500
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-3 500	0
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	3 500	0
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	0	0
	Summa Avräkning med statsverket	-846	-500
Not 16	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	7 018	3 890
	Summa	7 018	3 890
	Beviljad kredit enligt regleringsbrev	827	742
	Maximalt utnyttjad kredit	0	0
Not 17	Myndighetskapital		
	<i>Myndighetskapital saknas och därför redovisas inte någon specifikationstabell.</i>		
Not 18	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	215	312
	Årets pensionskostnad	-6	-8
	Årets pensionsutbetalningar	-99	-90
	Utgående avsättning	109	215
	<i>Myndigheten kommer att använda resterande avsättning under 2021.</i>		

Balansräkning forts.		2020-12-31	2019-12-31
Not 19	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	145	115
	Årets förändring	41	31
	Utgående balans	186	145
	<i>Myndigheten saknar planer för användandet av sina omställningsmedel under 2021.</i>		
	Outnyttjade lokaler och övriga kostnader		
	Ingående balans	0	0
	Årets förändring	172	0
	Utgående balans	172	0
	Summa utgående balans	358	145
	<i>Myndigheten kommer att använda hela avsättningen under 2021.</i>		
Not 20	Lån i Riksgäldskontoret		
	<i>Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.</i>		
	Ingående balans	1 045	852
	Under året nyupptagna lån	1 423	516
	Årets amorteringar	-477	-324
	Utgående balans	1 991	1 045
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	2 000	1 300
	<i>Finansiell leasing</i>	0	0
Not 21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	3	0
	Arbetsgivaravgifter	400	307
	Leverantörsskulder andra myndigheter	2 142	300
	Summa	2 545	608
Not 21	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	412	308
	Summa	412	308
Not 23	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	1 228	842
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	0	24
	Upplupna räntor	0	0
	Summa	1 629	1 019
Not 24	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	83	779
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	0	0
	<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:</i>		
	inom tre månader	83	779
	Summa	83	779

Not 25	Uo 9 4:1 ap.1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (Ramanslag) ap.1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (ram)
	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd får disponera hela det ingående överföringsbeloppet då detta understiger 3% av föregående års tilldelning 27 598 tkr enligt regleringsbrevet. Anslaget är räntebärande. Enligt villkor i regleringsbrevet får högst 1 800 tkr fördelas som statsbidrag i enlighet med (2008:1239) om statsbidrag till auktoriserade adoptionssammanslutningar och till riksorganisationer för adopterade. Under året har 1 752 tkr betalats ut. Enligt regleringsbrevet disponerar Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd en anslagskredit på 827 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2020.
	Utfall 2020 tkr
	Bidrag till de auktoriserade adoptionssammanslutningarna 1 659
	Bidrag till de adopterades organisationer 93
	Summa 1 752

Not 25	Uo 9 4:1 ap.2 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (Ramanslag) ap.2 Tillfälligt stöd till auktoriserade adoptionssammanslutningar
	Enligt regleringsbrevet disponerar Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ingen anslagskredit. Anslaget är icke räntebärande.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2020	2019	2018	2017	2016
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 000	1 300	1 500	1 300	500
Utnyttjad	1 991	1 045	852	100	98
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	1	0	0	0
Räntekostnader	0	14	17	23	19
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Övriga avgiftsintäkter	7	83	579	137	114

(tkr)	2020	2019	2018	2017	2016
Anslagskredit					
Beviljad	827	742	729	1 446	712
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande UO 9 4:1					
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (Ramanslag)	846	500	2 098	456	3 561
Anslagssparande UO 9 4:2					
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (Ramanslag)	0	-	-	-	-
Bemyndiganden Ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	23	16	18	15	13
Medelantalet anställda (st)*	26	18	14	16	14
Driftkostnad per årsarbetskraft					
	1 369	1 533	1 197	1 500	1 456
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Skellefteå den 19 februari 2021.

Per Bergling

Generaldirektör

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD